

poetika

2012 Anketi

Hazırlayan:
Zafer Yalçınpınar

Katılımcılar: A. Güzel, Adan Karlı, Ahmet Yılmaz Borke, Aışan Çapan, Altay Ömer Erdoğan, Anıl Arar, Barış Yarsel, Cüneyt Ateş, Devrim Altıkulaç, Dilek Değerli, Duygu Ergün, Erim Bayrı, Esat Başak, Evin Okçuoğlu, Gizem Yilmazer, Güher Gürmen, Gün Zileli, Hasan Güçlü Kaya, Hayri K. Yetik, Hilal Yıldırım, Hüseyin Tosun, Komet, Mehmet İšten, Mehmet Kazım, Mehmet Sarsmaz, Metin Kızılcalıoğlu, Mine Ömer, Mukadder Kırmızı, Mustafa Güneş, Nedim Üstün, Oğuzcan Önver, Ömer Türkoğlu, Özcan Er, Özgüç Güven, Rafet Arslan, Reyhan Sur, Sanem Uçar, Senem Korkmaz, Serdal Köçer, Serhat Uyurkulak, Songül Bozacı, Şükret Gökay, Tarık Günersel, Tayfun Ak, Tuğba Güllal, Uluer Aydoğdu, Vedat Kamer, Y. Teoman Serinkaya, Yakup Şahin, Yılmaz Arslan, Zeynep Yılmaz Taşçı

İşbu anket çalışması **Evvel Fanzin** (<http://evvel.org>) ilgileri kapsamında Şubat 2012'de gerçekleştirilmiştir.

Ayrıntılar için zaferyal@gmail.com e-posta adresine danışabilirsiniz.

Özgür İmgelemin Uzgörüsü

Hüsamettin Bozok yönetimindeki Yeditepe Dergisi'nin Şubat 1960'da gerçekleştirdiği "Büyük Anket"ten¹ feyz alarak Şubat 2011'de, İkinci Yeni Şiir Akımı'nın günümüzdeki etkisini deneyimlemeye yönelik bir soruşturma düzenlemiştim. "**50 Yılın Ardında; İkinci Yeni**" adını verdiğim bu çalışmanın sonuçlarını ve çıkarımlarını 12 Şubat 2011'de E V V E L kapsamında paylaşmışım.²

Şubat 2011'deki anketin icra edilişi ve bu ankete gelen cevaplar, İkinci Yeni şiir akımının Türk Şiiri'ne sağladığı özgürlük alanını ya da alan derinliğini irdelemek yolunda çok önemli bir fırsattı. Bu anket, zaten yıllardır sezdiğim ve imgesel açıdan Türk Şiir Tarihi'ndeki tüm deneyimleri üssel bir biçimde "aşarak kapsayan" önemli ve iddialı bir alacakaranlığı düşünmeye çağırıyordu beni. Zihnimde dönüp dolaşan şu tümceyi ve işaret ettiği olguyu kavramaya çalıştım; "*İkinci Yeni'nin sunduğu sezgisel alan derinliği, herhangi bir "t" anında ya da herhangi bir "kısıt fonksiyonu" altında türevlendirilemiyor.*" Sonuçta, İkinci Yeni şiirinde bir "en uygun/optimum" tanımlaması bulunmuyordu;— misal, şu tümce İkinci Yeni'yi kavramakta daha da etkili olabilir: "*İkinci Yeni'nin imgelemi, sıfır sayısının çarpanlarına ayırlamayışındadır.*"

İkinci Yeni şairlerinin şiirlerinde işaret ettikleri "evren tasavvuru" nun birimi "sözcükler" değildi. Onu herhangi bir "t" anıyla "bağlı" bulunan "sözlükler" de oluşturmamıştı. Çünkü İkinci Yeni, şiirin özünü ve birimini "imge" olarak "imgesel" bir düzlemde tasarladı. 2011 Anketi, İkinci Yeni'nin günümüzdeki işlerliğini bana kanıtladığı gibi, daha da önemlisi, farklı okur-yazar-şair nesilleri boyunca İkinci Yeni'nin açtığı imgesel fazların sürekli genişlemekte olduğunu da işaret eder nitelikteydi. Hiçbir zaman tersinin gerçekleşebileceğini düşünmedim. Çünkü İkinci Yeni etkisi, sezgisel varoluşunu tehdit edemeyecek biçimde bir "susunluğu", "boşluğu", "sivilliği", "sıklığı", "anlam arayışını" ya da herkesin İkinci Yeni'yi suçlarken kullandığı gibi bir "anlamsızlığın anlamı" nı seçiyordu. (Hâlbuki insan, anlamsız olanı yazamaz veya düşünemez.) Eğer Türk Şiiri'nde bugünkü kuşakları etkileyen bir imgesel özgürlükten bahsedeceksek ve özellikle de işbu imgeselliğin devasa boyutta bir alan derinliğine dönüştüğünü hissediyorsak, bunda İkinci Yeni akımının üssel -hatta "sayılamaz sonsuz"- önemdeki varoluşunu da kabul etmeliyiz. Mevcut farkındalığı en basitinden, "*Artık, Türk Şiiri'nde akımlar dönemi bitti!*" söylemiyle -ve işbu söyleme bıyık altından gülerek- gerekçelendirebiliriz. Çünkü birkaç bin yıl önce icat edilen ifadeyle "Poetika", bugün, "İmgelemin Özgürleşmesi" yolunda kendini yenilemektedir.

"İmgelemin Özgürleşmesi" ifadesini ilk kez 2011 anketinin çıkarımlarıyla beraber sunduğum "İkinci Yeni ve İmgelemin Özgürleşmesi"³ başlıklı yazımda kullanmışım. İkinci Yeni'nin Türk Şiiri'nde oluşturduğu alan derinliğinin geleceğe uzanışı, bir "imgelemin" tıpkı "sonsuzluk" kavramındakine benzer bir genişleme kuramıyla birlikte devinmesidir. Yani, "imgelem" -tıpkı 'sonsuzluk' kavramında olduğu gibi- her zaman bir "imgebirim" daha genişleyebilir. Kuramsal olarak, herhangi bir "uç" imgebirimim poetikadan "dışlanamayışı" verili evren tasavvurunu genişleteceği gibi şiirsel algı ortalamasını da yükseltecektir. Bu düzlemdeki tüm "uzgörü"lerin, "imgelemin özgürleşmesi" ifadesinin tüm salınımlarıyla birlikte diğer her şeyden hızla soyutlanarak "yenilenen" bir "poetika" oluşturduğu aşikârdır.

Poetika 2012 Anketi'yle "imgelemin özgürleşmesi" ifadesinin bilişsel sınırlarını ve poetikadaki imgesel dağılımını, verili imgelemin taşıdığı şiirsel yükü ve bu yükün geleceğe uzanışının önündeki engelleri araştırmaya, bir "uzgörü" sağlamaya gayret ettim. Bu kapsamda, anketi yanıtlayan herkese çok teşekkür ederim. Gelecek yıllarda "İmgelemin Özgürleşmesi" ifadesinin kavramlaştığını göreceğiz... Ve poetikanın terk ettiği uzlaşlar ile girdiği "çekişmeler" e odaklanacağız.

Sonuçta, "Poetika" ile ilgilenen herkesi -geleceğe ilişkin bir ipucu olsun diye- şu sorunun önemini düşünmeye davet ediyorum:

"Okumakta olduğunuz bu tümceye kadar neden bir kez bile 'dil' sözcüğü kullanılmamıştır?"

Zafer Yalçınpınar (Zy)

19 Şubat 2012, Pazar Sabahı

¹ bkz: <http://evvel.org/50-yilin-ardinda-ikinci-yeni-anketi>

² bkz: <http://zaferyalcinpinar.com/ikinciyeni2011.pdf>

³ bkz: <http://zaferyalcinpinar.com/i24.html>

Sizce, "İkinci Yeni" şiir akımı bitti ya da eskidi mi?

Hasan Güçlü Kaya: Bittiğini ya da eskidiğini düşünmüyorum. Yerine yeni bir şiir henüz konulabilmiş de değil; dağınık ve tekil uğraşlarla ilerleyen bir yapı var bugün şiirde... Ama bir damar ya da tavır olarak İkinci Yeni çapında bir hareket yok; olması gerekir mi, ondan da emin değilim.

Tuğba Gülal: Tam tersine bitmeyen bir süreç olarak son dönem şairlerini ciddi anlamda etkilemektedir. Bu nedenle İkinci Yeni'nin hem biçimsel hem de içerik düzleminde son dönemdeki şairlerin şiirlerinde etkilerini görebilmek mümkün; özellikle de İkinci Yeni'nin başlangıçtaki başkaldırı niteliği düşünüldüğünde...

Komet: İkinci Yeni çok önemli bir açılım getirdi. Bu açılımın birkaç ayrı yönelimi, kendisinden sonra gelen kuşaklara özgürlük vadeden alanlar açtı. Durağan bir İkinci Yeni'den söz edilemez. O şairlerin kendileri, zaten, zaman içinde çeşitli yönlerle doğru değiştiler.

Barış Yarsel: Ece Ayhan'dan alıntıyla; "genel geçerliliklere aykırılık taşıyan bir tanım" olgusuna ihtiyaç kalmayınca, ancak ve o zaman, 'eskidi' diyenler çıkabilir. Kara şiir için 'bitti' diyenler, kendi iyilik timsali devletlerinin karşısında "gider yapan" şiiri yerel bir eşkiya ayaklanması olarak görenlerdir. Tarihe bakmak, kara şairin dediği gibi, tarihçi olmayı gerektirmiyor, ayağa kalkmak da gerekmiyor. Bakmayı bilen, isteyenler, görebilirler.

Serhat Uyurkulak: İki açıdan cevaplamak lazım bu soruyu. Okur ve okur-şair açısından. Okur için İkinci Yeni, eskimek bir yana, güncelliğini her zaman artırdı. Bugün de kendi deneyimini 'iyi' şiirle anlamak, derinleştirmek isteyen okurun en çok müracaat ettiği şairler arasında İkinci Yeni şairleri var. Her ne kadar Türkçe edebiyatın en 'şahsi' şiir akımlarından biri gibi görülse de (belli bir anlamda doğrudur elbette bu), İkinci Yeni aslında son derece kolektif bir deneyimin poetikasına sahiptir. Şair açısından, şiir okuyan-yazan kişi açısından ise bu poetika eskimiş midir, değerini kaybetmek anlamında bitmiş midir, yoksa hala benimseniyor mu, şiir o açılan alan içinden mi düşünülüyor? Bunlara verilen cevap ne olursa olsun, ben İkinci Yeni'nin genel olarak modern şiir üretimini geri dönüşsüz bir şekilde değiştirdiğine inanıyorum. O poetikayı benimsemese bile hiçbir şair İkinci Yeni'nin yarattığı şiir evreni tarafından bir şekilde belirlenmediğini söyleyemez. İkinci Yeni eskileyemez bu yüzden. Yani atmosfer çok eskidir (yaşlıdır) ama her an o havayı soluyoruz.

Oğuzcan Önver: "İkinci Yeni" akımının oluşumu sağlayan paradigmanın ortadan kalkmasıyla İkinci Yeni akımının da ortadan kalktığını düşünüyorum. Ece Ayhan öldüğü an bu akım bitmiştir. Bu bitiş bizim fark etmemiz ise zaman aldı. Ve şairler İkinci Yeni'yi öldürmeyerek bizi İkinci Yeni'nin mirasından mahrum bıraktı. Ölmeyen adamın mirası olmaz. İkinci Yeni aşılamıyorsa bugün İkinci Yeni'yi kafamızda bitirmediğimiz, onu gelenek haline getirdiğimiz için aşılamıyor.

Ömer Türkoğlu: Hayır, yalnızca kendini yenileme -belki de öz niteliklerini kaybetmeden değişime uğrama- sürecine girdi. Aslında bu olması gerekendi. Sürecin yavaş ilerlemesi ise bambaşka bir konudur.

Özcan Er: "İkinci Yeni" kendisini yokluğa bırakarak algıladığımız evreni olanca cesaretiyle genişletti. Bu genişlemeyle gelen yenilenme sonsuz bir döngüde sürüp gitmektedir. Bu bağlamda "İkinci Yeni" sadece başlamıştır. Burada bizim kulağımızın İkinci Yeni'yi duyabilme kabiliyetindeki sınırlılık daha büyük bir meseledir.

Evin Okçuoğlu: Şiiri ya da edebiyatı, edebiyat tarihinin bir sayfasına sabitleyerek orada kalmasını dilemek dogmatik bir yaklaşım olurdu. İkinci Yeni'yi geçmişin bir tadı, bir süreci olarak bir katman olarak değerlendirmek gerekiyor. İkinci Yeni iyi miydi, kötü müydü diye tartışma açmak da gereksiz geliyor bana, çünkü hayatın her alanında olduğu gibi sanatı edebiyatı da belirleyen, kişilerin, giderek toplumların nesnel yaşam koşulları ve birikimleridir. Zamanı da şiiri de bir yere gömüp orada hâlâ yeni olarak kalmasını bekleyemeyiz. Bence sanat akımlarını öznel yorumlarla fetişleştirerek, yücelterek değil de, edebiyat biliminin ölçütleri ile dönemin koşulları bağlamında inceleyerek açıklık getirmek daha uygun bir tavidir. Bizim edebiyat bilimcilerimiz Edebiyat fakültelerinde ne yaparlar bilemiyorum! İnceleme tanımlama ve tespit yapma gibi çalışmaların fakülteler yerine birkaç dergi çevresinde yapılabilmesi bu bilimsel eksikliği kapatmaya yetmez. İkinci Yeni'den bu günümüze gelirsek, öncelikle günümüzde şiir akımlarının nasıl oluştuğunu, oluşabilmesi için gereken ortamların var olup olmadığını incelemek gerekiyor.

Sizce, "İkinci Yeni" şiir akımı bitti ya da eskidi mi?

Mukadder Kırmızı: Hiçbir şeyin bitmediği ve bitmeyeceği kanısındayım. Buna sanatın her türden akımı, sınıfı ve potansiyeli de dâhil olmak üzere savaş da, ardından gelecek devrimler de...

Hüseyin Tosun: Bence şiir akımı diye bir şey yoktur. Şiir, insana dairdir ve insan "var" oldukça yazılacaktır. Bir "akım adına" birbirleriyle etkileşimli şiirler yazmaya çalışmak "şiir adına" pek doğru bir şey değildir.

Mehmet İştin: II. Yeni bitmedi elbette, bugünün genç şairlerine ilham vermeye devam ediyor, şiir okuyucuları için de hâlâ en önemli şairler onlar ya da o çizgiden gelenler. Ama II. Yeni'yi dünya şiirinden ayırmak ne derece doğru... Bütün ülkelerin "II. Yenisi" var. Buna "modern şiir" diyoruz. Bugün dünya üzerinde yaşanan genel modernizm probleminden bir pay düşüyor II. yeni'ye de. Yani yerel olan'a, geleneksel olan'a yönelik var. Her şey Batılı, her şey medeni: Kıyafetler, yiyecekler, şehirler, binalar, kokular, renkler, hatta çiçekler. Ve tabii ki şiir... İnsanlar istediklerinin bu modern "tektipleşme" olmadığını düşünmeye başladılar. Meseleyle enine boyuna hesaplaşan insanların oldukça eskiye dayanan hesaplaşmalarını kast etmiyorum, sıradan insanlarda bir rahatsızlık duygusu var.

Rafet Arslan: İkinci Yeni, Garip şiiri ile birlikte bu topraklardan çıkmış en radikal ve gündelik yaşama müdahale etme kabiliyetine sahip şiir çağıdır. Bu noktada İkinci Yeni'nin bitmesinden çok, bu çağın evrilmesinden bahsetmek kanımca daha doğru olur.

Tarık Günersel: Şiirin sonsuzluğunda bazı akımların izleri hep kalabilir çünkü bazı imkânlar gösterilmiştir. Her "eski" imkân her an tazelenebilir.

Hayri K. Yetik: İkinci Yeni'yi yeni keşfettiğimizi düşünüyorum; Kristof Kolomb ve Ameriko Vespuçi farkı gibi... İkinci Yeni'nin ömrüne gelince, İkinci Yeni'nin kabulünün gecikmişliği oranında uzun olacağı benzer; diyebilirim ki Divan Şiiri'nden de uzun.

Mehmet Sarsmaz: 19 Aralık 1994 tarihinde yayımlanan "4. Yeni" manifestosuna bakmanızı öneririm.

Y. Teoman Serinkaya: Okur, izleyici ve eleştirmen zaafı süren yazın serüvenimizde çağlar geçse de farklı bir şiir akımı eklenmez. Olabileceği ise düşünemediğim bir fenomendir; iç baskısı kapatır onu. İki üç köşetaşı şairimizin sadece fotoğraf ve isimleri kullanılmakta... İnternetteki bulmaca-tekerleme vs. rezil metinlerle okur da sanata hevesli amatörler de "bir bir ine" dolandırılmaktadır. Anlamadan, bilmeden binlerce gönderen, "s.o.s yal medya" izlenimcisi, kendisine dikkat çekilince de işine küfredilmiş gibi "namus davası" gütmektedir. Bir küçük nüansa sahip olsalar okur macerasına alınabilecek kabileler de tükendi. Böylesi bir iklimde; "hangi akım hani bokum!" Affola. Mevcut "piyasa" kitlesi daha mezun olmadı bu derdi üstlenecek aşamaya... Çağlar(ca)dan ikmale kaldılar.

Güher Gürmen: İkinci Yeni akımı hiç bitmeyen bir şiir gibi sanki. Eskidiğini düşünüyorum ama bittiğini düşünmüyorum; zira nasıl postmodernizm modernizmin ardından gelen ne idüğü belirsiz bir evreyse şu an şiirimizde de aynı şeyi yaşadığımızı düşünüyorum.

Senem Korkmaz: Hayır asla. İkinci Yeni, Türk şiirinin başına gelmiş en iyi şeydir; eskimek şöyle dursun, daha yeni bile sayılır. Onu geliştirecek, olgunlaştıracak şairlerden ve şiir ortamından yoksun olsa da zamanında onu yaratan sıkı şairler sayesinde kendini sürekli çoğaltan ve daima ileriye taşıyan bir güce sahiptir.

Nedim Üstün: Akımın bitmesi veya eskimesi söz konusu değil... Ama voltaj düşük gibi...

Serdal Köçer: İkinci Yeni şiirinin kurduğu şiir evrenini anlamadan, okumadan yeni bir şiir yazmak mümkün değildir artık. Şiirimizin geldiği şu noktada İkinci Yeni şiiri olsa olsa yeni bir şiire evrilebilir. Bu da ne kadar mümkündür, bilinmez.

Erim Bayrı: Bitmedi.

Gizem Yılmaz: Hayır eskimedi.

Sanem Uçar: Bence bitti. Eskidiğini kabul etmiyorum, çünkü hâlâ İkinci Yeni'deki bazı şairleri sanki ilk kez okuyormuş gibi tat alarak okumaya devam ediyorum. Tek kusuru, bu şairleri geçebilecek ya da bu kategoriye girebilecek yeni şairlerin İkinci Yeni'ye eklenememesi.

Vedat Kamer: Wikipedia'da İkinci Yeni için şunlar yazıyor: "Türk şiirinde değişik imge, çağrışım ve soyutlamalarla yeni bir söyleyiş bulma amacıyla olan bir akımdı. Ortak özellikleri; dilin alışılmış kalıplarını yıkmak, sözdizimini zorlamak, değiştirmek ya da bozmak oldu. Şiirde hayal gücüne ve duyguya ağırlık verdiler. Bireyin yalnızlığı, sıkıntıları, çevreye uyumsuzlukları gibi temaları sıklıkla işlediler. Söylemek istediklerini soyut bir dille anlatmaya çabaladılar, yer yer anlamın yitdiği görülür şiirlerinde. Amaçları verilmek istenilen duyguyu anlatmaktan ziyade hissettirmektir." Bazı kavramların altını tekrar çizelim: 1) dilin alışılmış kalıplarını yıkmak, 2) hayal gücüne ve duyguya ağırlık vermek, 3) bireyin yalnızlığı, sıkıntıları, çevreye uyumsuzlukları gibi temaları işlemek, 4) söylemek istediklerini soyut bir dille anlatmak, 5) anlamın yitirilmesi. Şiirin temel meselelerinin bunlar olduğunu düşünen biri olarak, İkinci Yeni'nin şiirin odağını belirlediğini, bu özelliğiyle de ne bittiğini ne de eskidiğini düşünüyorum.

Hilal Yıldırım: Hayır. İkinci Yeni, hep yeniliğini sürdüren bir şiir akımıdır. İmgelerin her okuyuşta hissettirdiği değişmez mi? Yeni dönem şairleriyle daha da güçlendi bence. "Eskimek" ne kelime...

Cavit Esat Başak:

Nasıl biter ki 'ikinci yeni', böyle dolanmaktayken üzerimizde gölgesi. ki kapkara. 'Zihinsellik taşımayan' bir dolaşımında olması yetmiyor mu zaten. Ki 'izleyen'in cevabı bile böyle gecikmiş gözüküyor! 'Gerçeğin yapısı dilin yapısını belirler' evet! -keşke Ludingirra'ya Ece Abi'nin cevabı gibi tek potada eritip versem, olmuyor. harcam değil. Her şey, bana ikinci yeni diye tanımlanan oluşumun 'rastlatılmasıyla' başlamıştır ki alıntılar pek severim: "life itself is a quotation" bile bir alıntı. Zafer haklı, 'Göge bakmak'tır işimiz. Yyani ben öyle öğrendim en azından; gönenirim ki 'evet, bir şiirde dizgi yanlış olabilir! Ama baba düşünce de? Asla!' Tüm sorular bir kenara, şunu gösterdi bana 'ikinci yeni' ; içkin-akıl ötesi-ayrık ve ara konaklar ne demek!

Derdim uzun ama cevabım kısa olacaktır o yüzden; hatta ve tekrar bir alıntı: "...bir kitapta resim şart" o resmi bana gösteren tüm kardeşlerime; Nasıl biter ki 'ikinci yeni', böyle dolanmaktayken ve her gün kendisini hatırlatırken üzerimizde gölgesi. Ki kapkara.

Duygu Ergün: Bittiğini ya da eskidiğini düşünmüyorum.

Özgüç Güven: İkinci Yeni'ye özenerek şiir yazmanın bittiğini sanmıyorum.

Şükret Gökay:

İkinci Yeni ancak başlıdır, ileriye ağız: soluk alıyordur. Bu birikimi sırtlanmaktan yüksünmeyecek bir arkadaşımız olmalı, nasıl? Şiirin ve şairin evvel ki içdeğişmesini irdelemek, kavrayış önemli. Çevrenin şiirin kendi gerçekliği arasından algılamak, bir ufuktur bu. Çok ölüdoğumlar çıkmış.

Esas iş, baş veren bu sivilliği daha da hem nasıl ayaklandırmak.

Altay Ömer Erdoğan: Geçen yılın anketinde de yanıtlamıştım. İkinci Yeni'nin bittiğini ya da eskidiğini söylemek mümkün değil! İkinci Yeni'nin poetik açımları ve etkilenimleri günümüzde işlerliğini koruyor.

Alişan Çapan: Bitti, eskidi filan değil, tarih oldu. Bundan sonra olsa olsa bir avuç insan okur, tadını çıkarır İkinci Yeni'nin. Ama klasiktir, Türkçe yaşadıkça kıymetinden hiçbir şey yitirmeyecektir.

Yılmaz Arslan: Buna bitti denilemez... Yeni şiirin içinde, üstünde, altında, önünde, arasında deyişe dönüştü, kendi mecrasında ilerliyor. Eskiden kaligrafik şiir denilen ve İkinci Yeni'ye atfedilen görsel şiir, somut şiir (Cemal Süreya, İlhan Berk vs. denemişti) şimdi daha da yoğunlaştı. Hatta bir grup şair, "somut şiir" grubunu oluşturmuş gibi görünüyor. Son birkaç yıldır üç-dört dergide bunu görüyoruz.

Uluer Aydoğdu: İkinci Yeni ya da Garip ya da başka bir akım... Çoğunlukla bize öğretilmiş şeyler bunlar. Tarih, kültür vs... Durum buysa, bence bu, yani ortada öğretilmiş bir şeyler varsa, bir de öğreten var demektir. Esas oraya bakmak gerek. Kim ya da kimler öğretir? Niye öğretirler? Niye öğreniriz? Böyle bakınca birilerinin şu ya da bu nedenle bize bir şeyler öğretmek için ya da böyle bir amaç güttüğünü söyleyebiliyorum. Bu bağlamda İkinci Yeni de öğretilmiş bir şey bence. Bitti mi ya da eskidi mi peki? Kim ne kadar ısrar ederse etsin her şey eskir ve biter. Yeni denilen şey de zaten dünyanın en eski yeni ya da en yeni eski mevzusudur. Bu mevzu da bir rasyonellik aramamak gerekir. İnsan iki ayağının üzerine kalkmış-

tır, çünkü öyledir. Belki bir modaydı, yayıldı ve giderek yaygınlaşarak kalıcı bir özelliğe dönüştü. Zannımca birazcık da böyle bakmak gerekiyor.

Cüneyt Ateş: Eskimedi ama bitti. Bitmesi de gerekiyor. Yeni bir akıma ihtiyaç var. Ama yeni bir akımın doğması zor gözüküyor. Kişiler -şair- ön plana çıkacak belki, bundan sonra...

Yakup Şahin: İkinci Yeni, usta Asım Bezirci'nin tabiriyle ölü doğmuştur. Hâl böyle olunca da bitmesi ya da eskimesi pek söz konusu değildir. Ve fakat İkinci Yenilerin açtığı bir yol mevcut; bu yolu izleyenler de.

Metin Kızılcalıoğlu: Bitmedi. Ama bir basamak olduğunu düşünüyorum mutlak bir şekilde evrilecektir. Bakınız; Oktay Rıfat ve Melih Cevdet İkinci Yeni'ye katılmıştır.

Mustafa Güneş: Bitmedi, ancak eskidi.

Dilek Değerli: "İkinci Yeni" şiir akımı bitmemiştir ve eskimemiştir. Çağrışıma dayalı, imgeci ve bireysel bir şiir yazımını destekleyen bu akımda yazılan şiirlerde son yıllarda biçim, sözcük, ses bozumu artarken, kapitalizmin tırmanışıyla koşut olarak bazı şiirlerde anlam ve duyarlılık azalırken tersine bazı şiirlerde de içe dönüşün, yalnızlık ve bireyselliğin arttığı söylenebilir. Zorlama, iğreti imgelerle yazılan, küfür ve belden aşağı sözlerle ilgi çekmeyi amaçlayan şiir diyemeyeceğim karalamaların yanı sıra "İkinci Yeni" ruhunda şiirler hâlâ yazılmaktadır.

A. Güzel: Sezgiselliğe dayanan bir akım, düşünceler kadar sonsuzdur ve sona ermesi okyanusun buharlaşması gibi olurdu.

Oğuzcan Önver: Poetika, kapitalizm nereye isterse oraya evrilecek. Kapitalist sanat, içine düştüğü bunalımdan sağlam çıkarsa, yeni formlar geliştirebilirse şiire ihtiyacı kalmayacaktır. Bunalım sürdüğü müddetçe ise şiire hep ihtiyacı olacaktır. Çünkü şiiri kullanması gerekecektir. Türkiye'de reklam sektörünün doğum sancılarını azaltan, bu reklam dünyasının ebeliğini yapan reklamcı-şairler değil miydi? Mesela diziler izlenmemeye başladığında kanallar şairlere "gelin senaryo yazın" diyebilir. Elbette, bu senaryoyu bozabilecek bir şiir devrimi yapacak şairler ortaya çıkmazsa.

Zeynep Yılmaz Taşçı: İkinci Yeni kolaylıkla bitmez. Yeni gelecek akımlar onun üzerine yapılanacaklar ve daha çok okunacaklar... Eskimeyip daha da değerlenecek zaman içinde... Ama bu demek değil ki yeniler olmayacak! Yeniler kendi dillerini geliştirecekler. Bugünün dilini, söylemini düşünce ve duygulanımını dizecekler yan yana ve yeni şiir olacak!

Ahmet Yılmaz Borke: İkinci Yeni, bitti. Lâkin eskidi mi? Eskiseydi, İstanbul'dan bıkmak gibi bir şey olurdu bu okuyanların gözünde...

Songül Bozacı: Bence hiçbir şiir akımı bitmez...

Tayfun Ak: Dönemin siyasi baskısından kaçmak ve biçimcilikle eleştirilmelerine rağmen, en çok okunan onlar olduğuna ve yazdıkları şiirlerinde birçok kişinin anlam bulamaması yüzünden çok tepki almalarına karşın, onlar böyle yazmaya devam ettiğine ve hâlâ kitapları basılıp birçok yerde onların dizeleri okunduğuna göre, "İkinci Yeni" eskimiştir demek zor. Hem de çok zor.

Mine Ömer: "İkinci Yeni" yanlış kuramlar, tartışmalarla başlamış olmasına rağmen daha sonra kendini tüketmiş bir şiir akımı değildir. Bu akımın kuramcıları öncelikle

şiire getirmek istediklerini iyi anlatamamışlardı. İkinci Yeni'yle şiire başlayıp bir süre sonra İkinci Yeni'nin başlangıçtaki kuramlarından farklı şiirler yazarak ustalaşan şairleri görüyoruz. Bunun içindir ki İkinci Yeni nitelemesi önemli bir kavramdır. İkinci Yeni denince artık başlangıçtaki yanlış kuramlar değil, İlhan Berk, Turgut Uyar, Edip Cansever, Cemal Süreya, Ece Ayhan, Sezai Karakoç, Ahmet Oktay, Kemal Özer, Özdemir İnce, Hilmi Yavuz, Ülkü Tamer, Cahit Zarifoğlu, İsmet Özel gibi usta şairler geliyor us'a. 2012'de de bu şiirin genişleyerek aktığı görülmektedir. "Çünkü İkinci Yeni" bütün yeniliklere kapılarını açan bir şiirin mimarlarını yetiştirdi. Asla daralan bir şiiri değil, gelenekten filizlenerek hayatla birlikte çoğalan, yenilenen, yenilendikçe evrene uzayan bir şiir akımı önerisidir şairlere. Az önce isimlerini saydığım Türk Edebiyatı'nın usta şairleri, şu anda da yazılan şiirimizin en güçlü örneklerini vermişlerdir. Yeryüzündeki yaşamın bire bir şiire yansımaları onların önerdiği şiir. Ama yalnızca yaşamın, diyalektiğin ya da her şeyin toplamı mı? Elbette değil... Sonsuz hayallerimizin şiire dönüşme olanağıdır, İkinci Yeni'nin şiirimize açtığı yol.

Mehmet Kazım: "İkinci" ifadesine karşı olmakla birlikte bitmediğini ve eskimediğini düşünüyorum. Henüz onu eskitecek bir şiir çıkışı oluşmadı, oluşmuyor. Türk şiiri İkinci Yeni'nin kıyılarına çarpmayı sürdürüyor hep.

Reyhan Sur: Ne bitti ne de eskidi.

Gün Zileli: İkinci Yeni, şiirde önemli bir çıkıştır. Bitse de eskise de bunun bir önemi yoktur. Önemli olan bu akımın şiire kazandırdıklarıdır.

Not: Anıl Arar ve Adan Karlı bu soruyu "Bitti." diyerek yanıtlamıştır.

Sizce, "İkinci Yeni" şiir akımı bitti ya da eskidi mi?

Sizce, "İkinci Yeni" şiir akımı bitti ya da eskidi mi?

Geçtiğimiz 5 sene boyunca (2007-2012 döneminde) oluşan ve "yeni" diyebileceğimiz bir "poetika" var mı? Var ise bu poetikanın farklılaştırıcı özellikleri nelerdir?

Tuğba Güllal: İkinci Yeni'nin bir devamı eklemenebilir sürece... Bu dönemde Postmodern Şiir anlayışını bulabilmek mümkün... Yapıbozuma uğrayarak şiirsel süreçte dilin sınırlarının çok daha fazla aşıldığı, zaman zaman dilin ciddiyetsiz bir içerik ve biçimsel kalıp ile aşılmaya çalışıldığı gözlemlenebilir, diye düşünüyorum. Bütün kanonların kırılmaya çalışıldığı bu süreci salt bir poetika olarak incelemek mümkün mü bu sorgulanabilir... Ama, İkinci Yeni'nin bu noktada da etkilerini görebilmek mümkün.

Vedat Kamer: Poetika'dan anladığım şeyi işaret etmek bakımından üç kitap söyleyeceğim: 1) Oruç Aruoba'nın 1993'te yayımladığı "hani" isimli kitabının III. Bölüm'ü oluşturan "notlar", 2) İlhan Berk'in 1996'da yayımladığı "Logos", 3) İlhan Berk'in 1997'de yayımladığı "Poetika". "hani"nin 19, "Logos"un 16, "Poetika"nın 15 yaşında olduğunu düşünürsek; Türkçe'de 'poetika'nın henüz 'çok yeni' olduğunu söyleyebilirim. Bahsettiğim 'poetika'nın özelliği, geçen seneki ankette işaret ettiğim gibi, felsefe arkaplanıyla kurulması yani şiirin bir evren tasavvuru olarak inşasıdır. İlhan Berk'in "Poetika"yı 79 yaşında yayımladığının altını çizerek, şu soruları sorayım: 1) Şair kendi poetikasını yazabilir mi? 2) Şair kendi poetikasını yazabiliyor ise yazması gerekli midir? 3) Şair poetikasını yazmalı ise şiirlerinden önce mi yazmalıdır, sonra mı?

Güher Gürmen: Çok iyi bir takipçi olduğumu söyleyemem ama önceki cevabımda da değindiğim gibi postmodernizmin getirdiği ne idiği belirsizliğin şiire yansımaları görüyorum. Ama bunu negatif anlamda söylemiyorum. Artık fütürizm, dadaizm gibi akımlarda olduğu üzere geçmişin üstünden silindir gibi geçmek ve manifestolar yazmak devri değil. Herkes sanki geçmiş poetikaların bir köşesinden çekip ileriye gitmeye çalışıyor -ki yine bunu da negatif bir şey olarak görmüyorum. Zamanın ruhu bu.

Rafet Arslan: Kişisel çabalardan öte enerjilerin topladığı mecralar öne çıkıyor. Ben şahsen Ücra Şiir Dergisi'nin açtığı tartışma denemelerini ve poetik-dilsel açılım denemelerini önemsiyorum.

Senem Korkmaz: Bunun için uğraşan, şiire kafa yoran, kafası çalışan bir azınlık var belki ama bence "yeni" diyebileceğimiz, kendi belirleyici özelliklerini ortaya koyarak karakterize olabilmemiş bir poetika yok.

Yılmaz Arslan: Önceki soruya verdiğim cevapta da bahsetmiştim: Görsel Şiir/Somut Şiir/Resim Şiir denilen ve Avrupa'da 100 yıl önce denenmiş (Almanya'da, İngiltere'de ve Fransa'da, en somut olarak Mallarmé'de cisimleşen şiir) çalışmalar daha fazla gündemde... Bu demek değil ki, sadece onun hâkimiyeti var. Şiir, ülkemizde, sağdan-soldan yazanlarda 2-3 ayrı, bunların kendi içinde de en az 7-8 değişik koldan yürüyor... Yani Sosyalist-Gerçekçi/Toplumcu Şiir; İslamcı Şiir; Milliyetçi-Türkçü Şiir; Soyut-Somut Şiir; Üst-Gerçekçi Şiir/ Felsefi Şiir/Simetrik Şiir/Nanoist Şiir vs adlarıyla imlenen bu ayrılık-ayrısılık arayışları ne kadar iç içe, ne kadar birbirinden kopuk, bunu da zaman gösterecek... Öne çıkan bir şey yok oysa... Herkes kendi meşrebince, kendi geliştirdiği üslup, dil, biçim vs. ile yazmaya devam ediyor. Şiirin farklı biçimini düşündüğümüzde çok yol-yöntem denenmiş... En son 1990-2000'lerde hayattan ayrılmadan önce Fazıl Hüsni Dağlarca'nın şiirleri vardı mesela: sağdan soldan, yukarıdan, yatay ve dikey, paralel ve çakışımli olarak şekillendirilmiş, çok katmanlı, zengin okuma olanakları veren şiir denemeleiydi bunlar. Üzerinde pek duran olmadı bu tarzın... Oysa Kadıköy yakasından arkadaşlar arasında konuşulup yazıldığından öğrendiğim kadarıyla Dağlarca'nın "Binden fazla şekil, yazım tekniği (buna yazma denemesi de diyebilirsiniz) olduğundan bahsedilir." Şimdi bu tür arayışlara kimse girişmiyor.

Özcan Er: Bir dönem İskenderiye Kütüphanesi ve Yeni Türkü gibi yayınları, Adnan Satici, Birhan Keskin, İrfan Yıldız gibi şairler sunarak şiirin önünü açmışlardır. Günümüzde ne yazık ki birçok yayınevi ekonomik kaygılar doğrultusunda kitaplarını bastığı kişilerden maliyet adına gelir sağlamaktadır. Bu şiir kitabı kirliliğini oluşturmaktadır ve biz şiir severlerin en görmek istemediği manzara da budur. Bu gürültüde oluşan yeni bir

poetika söz konusu mudur? Evet, söz konusudur. Ama sadece "söz konusu"dur.

Hilal Yıldırım: Sürrealist Edebiyat bu beş yıl içinde kendini biraz daha fazla gösterip yeni bir poetika yarattı bence.

Ömer Türkoğlu: Emin değilim ama sanki bir post-sembolist akım vücuda geliyor gibi... Ancak burada imgelemin temel unsuru soyutluktan arınmış, tamamen yüzeysel tarzda olduğunu düşünüyorum. Tabii bunun şiirimiz adına olumlu bir gelişme olup olmadığı tartışılabilir.

Mukadder Kırmızı: Olabilir; bir yerlerde, bir köşede çoğalır ve çıkar gün yüzüne... Olmalı; çünkü insanlık nesillerin katmanlarından oluşmaktadır. Koşulları yenilendikçe -olumlu olmayabilir de- kendini yenilemek-değiştirmek durumundadır.

Şükret Gökay:

Görmedim. Bir dönem, akbili manifestolarla basmışlığımız var. Ve kat, ne bir yenilik ne de bir poetika. Dünya her şeyiyle ve insanıyla çünkü, silkiniyor. Pat! Yere dökülen bir çamur da var. Aşağıya çeken, bu haz kayması. Bugünkü şiire baktığımda dizgenin mahpusluğunu görüyorum, karşı kıyı mahpusluk değil de. -Özgür bırakmayı bir türlü öğrenmiyor. Duymadım. Oğulinsan, çünkü hep kendi özgürlüğünü aramayı değil, ele geçirmeyi hedef almış tahtasında. Her kere galibiyeti teslim edeceksin; bu devimin, bu kıpırtının farkında varmadığın vakit. Çamçakları masaya sermedikçe, bir örnek olarak, bütün bu şeylerin "canına cehennem". Bizim dava dediğimiz, güçsüzlüğünü bilerek yürümek şöyle dursun, korktuğunu bilerek koşmak! inat.

Ahmet Yılmaz Borke: Bu soru eğer, poetikayı birey ekseninde ele alıyor ise, dikkate alabileceğim birçok yeni yordam şiire, şiirin dolaşım kanallarına girdi. Değil de bütünlüklü bir poetikadan, bireyi baskılayan yeni bir yazma ve yaratma sürecinden bahsediyorsak, ben, "yeni" bir durumdan söz edebileceğimizi zannetmiyorum.

Mehmet İştin: Ahmet Güntan'ın "Taşıyıcı Monolog"u modern şiir eksenli bütün poetikalara bir itirazdır ve bence dünya şiiri için bir şanstır... Her ne kadar kendisi moderne eklendiğini düşünüyor ve eklemelenmeyi istiyor ise de o poetika yazılmıştır ve Ahmet Güntan'ın hiç amaçlamadığı ilhamlar vermektedir belki de. Bu, daha çok şiir dolayımında kalmakla ve genel ideolojiyi -sanırım- bilmemekle ilgili. O sözler onu başka yerlere "şiirin şiir olmadan önceki hali"ne falan götürmeliydi.

Mehmet Sarsmaz: 4. Yeni bildirisindeki etik ve biçimsel unsurlar tekrarlandı çoğunlukla...

Yakup Şahin: Hayır, zaten bu süreden uzun zamandır bir poetika ortaya çıkmadı. Şairler kendi poetikalarının derdindedir. Ki haksız sayılmazlar.

Erim Bayrı: Var: "Evrensel düşünce ve bütünlük..."

Y. Teoman Serinkaya: 1970-2000 arası oluşan çetin toplumsal ağın baskısına gülerken arka duvardan atlayıp, tekilden bireysel serüvene koşan 1950 doğumlu 1.Lig takımı (üstünde Süper Lig var) ne birinci ne de ikinci "yeni" den sarf-ı nazar etmedi. Ve bir alt kümeden gelmekte olan katmana el vermiş durumda... Bu, teneffüs edildiği anda taklitlerden başlayıp kadın erotikasında özgürce şiir indirenen cesur kız çocuklarına kadar bir alt-katman daha doğurdu. "Poetika" üç beden büyük kalır bu verili durumda.

Hasan Güçlü Kaya: Sanırım "yenilik" artık çok da önemsenecek bir değer değil, ondan ziyade sağlamlık ve ısrar üzerinde durmak günümüz şartlarında daha önemli.

Dilek Değerli: "Yeni" denilebilecek bir poetika göremiyorum. İnsanı, toplumu merkezine alan şiirler yazmayı savunan toplumcu gerçekçi şiiri yeniden gündeme getirmek isteyenler var. Bazı dergi editörleri bireysel, içe dönük şiire karşı durmaktadırlar. Ama yeni bir poetika oluşturulamamıştır.

Geçtiğimiz 5 sene boyunca (2007-2012 döneminde) oluşan ve "yeni" diyebileceğimiz bir "poetika" var mı? Var ise bu poetikanın farklılaştırıcı özellikleri nelerdir?

Uluer Aydoğdu: Dediğim gibi, 'yeni' meselesi dnyanın en eski yeni/en yeni eski mevzusu. Bence, birileri tasarlayarak, planlayarak yeni bir Şey ortaya çıkaramaz. İsterler, ama bireysel karar alıcıların aldıkları kararlar her ne kadar önemli de olsa, ortamda her an başka değişkenler vardır. Diyeceğim yeni bir Şeyin ortaya çıkması pek kolay değildir. Kaldı ki doğa sıçrama yapmayı pek sevmez. Madde, bir süre 'determinist bir kuşak'tan geçer, bu süreçte her Şey katılır, seçenekler, olasılıklar yok gibidir. Ben böyle bir kuşaktan geçtiğimizi düşünüyorum. Son zamanlarda yazılan Őiirlere dikkatlice baktığımızda genel olarak ürpertici bir sessizliğin olduğunu söylemek mümkün. Her Şeyden elini ayağını çekmiŐ, yaralı ve mecali kalmamıŐ bir hayvanın abartılı i ekmiŐleri, belli belirsiz tıslamaları, kırık dökük homurtu tanecikleri... Bu ne anlama geliyor? Yenilginin teslimiyete doğru bükülmesi, sarsıntıdan korunmak için cenin vaziyetine doğru büzülerek kıvrılıŐ ya da kurgulanmıŐ bayağlıklar.

Komet: Takip edebildiğim kadarıyla (bugün dergi ve yayınlara nasıl ulaŐılabilir, pek bilemiyorum) büyük bir özgürlük içinde yüzüyor çeşitli Şiir tavrıları. Çok beğendiğim Şiirler görüyorum ama aklımda Şu an toparlamıyorum isimlerini. Bir sürü genç var, bende de isim hafızası iyi değil. Dergi ve kitaplarla çalıŐıp not almak lazım, ama bu da bir mesai meselesi.

Evin Okçuoğlu: Despot rejimlerin dümen suyunda sanat icra edenler olmuştur geçmişte. Şimdi de derin bir karanlığın içinden geçerken aynı uzlaŐmıŐlıđın izlerini dizelerde görebiliyoruz. Genel olarak Şiirde anlam bütünlüğünü kuran dizeleri kırarak; yapıbozum yoluyla, postmodern tekniklerle ve dinsel imgelerle (kabe, ecel, mihrap, peygamber vs...) Şiirin felsefesini sufi ve gizemli atmosferlere gönderme yoluyla dili ağdalandırarak bir "poetika" kurulmaya çalıŐılıyor. Kavramların ait oldukları köklerinden koparılması ile köksüzleŐmesine, benzer Şekilde kavramlar çarpıtılarak, başka köklere bağlanma yoluyla da akılların bozulmasına çalıŐılıyor. Burada kast ettiğim uzak imgeler değil, özel amaçla üretilen imgeler, göndermelerdir. KarŐıtını mı soruyorsunuz? O da gelişiyor. Doğal olarak ayağı yere basan, slogana kaçmayan, gerçekçi, estetiği yakalayan ama felsefesi de olan Şiirler üretiyoruz. Bir başka mecrada Şiirimiz, meydanlarda, salonlarda okunmak için, insanlık onurunu ayağa kaldırmak, kul olmadan doymak için yazılıyor. AŞkı da kavgayı da sonuna kadar savunan bir damar var bu topraklarda. Bütün yetersiz koŐullara, engellemelere karşın kalıcı olacak sesler çıkarma derdi sürüyor.

Hayri K. Yetik: Genç Şairler arasında yeni bir Şiirin ayak sesleri var. Bu yeni Şiir modernite gibi ona göre biçimlenen postmodernite takıntısından kurtulduğu oranda -ki bu süreç aynı zamanda dilin elimine edilecek gibi görüldüğu bir süreçtir- yaratıcı ve dönüŐtürücü olacaktır.

Altay Ömer Erdoğan: Bu konuda kapsamlı bir araŐtırma etkinliğim olmadığı için, okuduğum kitaplar ve dergileri baz alarak, tümüyle yeni diyebileceğimiz bir poetikanın olmadığını ama poetik bildirimlerde yenilikler bulunduğunu söyleyebilirim. Nurdan Gürbilek, Şair için (aslında tüm sanatçılar için) bulunmaz Hint kumaŐı. Mahmut Temizyürek'in başta *BoŐluktan Doğan* olmak üzere denemeleri, Orhan Koçak'ın *Bahisleri Yükseltmek* adlı kitabı, Celal Soycan'ın çalıŐmaları, geçen yıl yapılan İkinci Yeni tartıŐmaları poetik katkıları hayli yüksek örnekler. Poetika felsefenin Şiir diliyle kurulamayıŐına karşı bir çaba bence. Wittgenstein diyor ya, "*Dil hoş bir yalandır*", bu yalana kabuk bağlatma çalışması bir bakıma.

Mehmet Kazım: Toplu olarak bundan söz edilemez sanırım. Bir farklılaŐma çabası var elbette; ama o farklılığın en fazla "oluŐma" kıvamında yürüdüğu söylenebilir.

Adan Karlı: Hayır yoktur. Bir poetika oluŐturmaya çalışan bir grup var. Ama egemen olan tüm güçler gibi, edebiyat dnyasında da -belki de hiçbir dönem bu kadar sahipsiz kalmadığı için- bir Şeyler yapmaya çalıŐanlar fark edilemiyor.

Mustafa Güneş: Heves Dergisi etrafında toplananları sayabiliriz, yeni bir poetika için... Farklılaştırıcı özellikler: Deneysellik, anlamın ve dilin yapısökümü ve kötü bir sinizmi barındıran ironi.

Anıl Arar: Evet, var. Farklılaştırıcı ayırım da Őudur; Şiirin düzyazı niteliğinde yazılması.

Serhat Uyrkulak: İkinci Yeni'nin yarattığı etkiyle veya yaptığı müdahaleyle kıyaslanabilecek ölçüde 'yeni' bir poetika olduğunu sanmıyorum.

Özgüç Güven: Anılan dönemde benim görebildiğim yeni bir poetika yok.

Songül Bozacı: Yeni diyebileceğimiz bir akımın var olduğunu düşünmüyorum.

Mine Ömer: Yeni Şiir nedir? Onu iyi kavramak gerekiyor. Yeni derken gelecekte, daha önce yazılan Şiirden apayrı bir Şiir dili mi? Ya da dilimize yeni yerleŐen daha önce kullanılmamıŐ küfürleri, itici sözleri, dilimize yeni giren yabancı sözcükleri Şiire yerleŐtirmek mi yenilik? Yenilikten ne anladığımız önemlidir. Bugünlerde yazılan Őiirlere dair önemli eleŐtirmenler önemli yazılar yazmıyor. Yazılanların birçoğu da övgü yazılarıdır. Yapıcı eleŐtirden kaçınıyor. Övülen Şairin Şiirine okumalar yaptığımızda, kurgularının cılız, kemik yapısının, kırık dokudan oluştuğunu üzölerek görüyoruz. O Şiiri yazacak gençlerin önünü tıkayan bir neden de abartılı övgülerdir. Genç Şair, o büyük Şiiri yazdığı yanılığıyla, kendini usta Şair olarak algılar ve artık her sayı kendisinden övgüyle söz edilmesini bekler. Dergilerde hatta yıllıklarda çok anlamsız, Şiirin estetiğinden yoksun, günlük hayatta kullanmayacağımız kadar küfürlü Şiirler okumak mümkün. Acaba zaman zaman yenilik olarak bunlar mı önümüze konuluyor? Fark yaratmak, yeni poetikalar yazmak için o Şiirin özlemini çekmeli, önce Şair. Belki de Şiirimizin en büyük eksikliği yeterince eleŐtirmenlerimizin olmaması. Şiir eleŐtirmenliđi günümüzde, cazip bir meslek değil. EleŐtirmenlere bu yazıların telif ücretini ödeyen dergiciler yok. Yazıları ile hem Şairleri kırmayı göze alacak, onların dostluğunu yitirecek, hem de yazdığı eleŐtiri yazılarından telifini de alamayacak. Ne çok olumsuzluk bir arada değil mi? EleŐtirmenler de bunun farkında olduğu için Şairlerin dostluğunu kazanıyor, kötü adam olmaktan kurtuluyor ve dergilerde hem adından söz ettiriyor hem de Şiirin iktidarlığına soyunanlar arasında yer alarak karizma sahibi oluyor. Telifleri ödenmedikçe Şiirimiz gerçek eleŐtirmenlerden hep yoksun kalacak. Gerçek eleŐtirmenler olmayınca da Şiir iktidarlarının esintisi ile kötü Şiirler furyası devam edecek. Şiir, yaŐadıklarımızın ikiz kardeŐi, yaşam tarzımızın aynası olsa da var olanın üzerine, Şair hayallerini ekleyerek sanatsal bir dille yazar. Şairin gücü tam da bu noktada başlar. YaŐamı tıpa tıp yazsaydı eğer Şair kopya çeken olacaktı. Şiir kopya edilerek oğalacaktı. Böyle olunca da Şiir sanatsal değerini yitirecekti. Şiirin gücü Şairin hayalleriyle ve onun estetik diliyle doğru orantılıdır. Resim sanatı fotoğraf makinesinin icat edilmesinden sonra Rönesans'tan beri süregelen gerçeğin olduğu gibi yansıtılmasından vazgeçilmiŐtir. Bu akım Şiire de yenilik getirdi. Sanat akımlarının bütün sanatları etkilemesi kadar doğal bir Şey olamaz. Şiir de yaşam gibi sürekli kendini yeniler. Ama bu yenilik zorlamayla yapılmıyor. Őartlar yeniyi doğuruyor. Dil, yeryüzünün biriciğidir. Her Şey dil'le başlar. Şiirde dil Şairin hayal gücü ile örtölerek, gerçeği olduğu gibi değil de estetik dille daha vurgulayıcı daha etkili hale getirme sanatıdır. Şu anda Türkiye'de yazılan çok yeni bir Şiirden söz etmek olanaksız. Çünkü Şu anda yazılan Şiir, İkinci Yeni'nin esintisiyle ama usta dizelerle sürüyor. Yaşam tarzı ve Őartlardaki büyük geliŐmelerdir yeni Şiiri oluşturan.

Reyhan Sur: Dönem dönem yeni denemeler olabiliyor. Tıpkı "devrim" kavramındaki gibi denemeler...

Zeynep Yılmaz Taşçı: Yeni Şiir tabii ki var; ister Şiir olarak kabul edilsin, ister edilmesin, otorite sayılan merciler tarafından sosyal medyada oluŐmuŐ Şiir yazar ve okuyan bir kitle var... Dergiler var... Hem de kangren haldeler... İçlerinden mutlaka çok güzel sesler çıkacak. Bugüne, bu zamana ait sesler... Farklılaştırıcı özellikleri ise serbest bir dildir. Farklı üsluplar ve kuralsız denemeler yenilikleri oluŐturacaktır.

Tayfun Ak: Böyle bir poetikanın üretilmediği kanısında değilim. "Kısır bir döngüde, belli bir ereve içerisinde, sıradanlıktan çok uzak Şiirler üretildiği pek söylenemiyor" demek, ne kadar doğru olur, bilemiyorum.

Cüneyt Ateş: Bence yok... Varsa da önümüzdeki yıllarda farkına varabiliriz...

Gizem Yılmaz: Bilmiyorum... Murathan Mungan'ın farklı bir tarzı olduğunu biliyorum, Küçük İskender'i sayabilirim, bir de Birhan Keskin'i.

Not: Sanem Uçar, AlıŐan apan, Barış Yarsel, A. Güzel, Nedim Üstün ve Duygu Ergün bu soruyu "Yoktur." diyerek yanıtlamıştır.

Geçtiğimiz 5 sene boyunca (2007-2012 döneminde) oluşan ve "yeni" diyebileceğimiz bir "poetika" var mı? Var ise bu poetikanın farklılaştırıcı özellikleri nelerdir?

Geçtiğimiz 5 sene boyunca (2007-2012 döneminde) oluşan ve "yeni" diyebileceğimiz bir "poetika" var mı? Var ise bu poetikanın farklılaştırıcı özellikleri nelerdir?

Sizce, önümüzdeki yılların (2010'ların) şiiri nasıl olacak, poetika nereye/neye evrilecek?

Vedat Kamer: 2004'te "şiirin metafiziğine önhazırlık (ya da rainer'in lou'su için imgeye suikast)" yaparken, "dilini yapıtaşını nedir" diye sormuş ve 'imge'deki gösteren ile gösterilen muğlaklığı yüzünden "dilini yapıtaşını 'resim'dir" demiştim. Dilini yapıtaşındaki bu değişiklik ve 'resimlerin biricikliği' şiirin klasik formunda çokanlamlılığın sonsuzluğuna (anlamsızlığa?) ve şiirin yeni formlarına temel sağlamaktadır. Gittikçe gelişen "çoklu-ortam" ile birlikte şiirin formunun daha da zorlanacağını ve şair ile okur ilişkisi çerçevesinde "resimlerin biricikliği"nden kaynaklanan ontolojik-epistemolojik marazların öncelikli olarak sorgulanacağı düşünüyorum.

Güher Gürmen: Bununla ilgili tahmin yapmam imkânsız gibi geliyor zira öyle bir zamanda yaşıyoruz ki her şey sonsuz hızla gelişiyor ve bunun karşısında adeta aciz kalıyoruz. Ancak illa bir tahmin yapmak gerekirse internet denen şeyin varlığının poetikayı çok enteresan bir akışkanlığa götüreceğini seziyorum.

Komet: Bunu bilemem ama mesela eskilerde bugünkü kadar rahat söylemiş ve "humour" yoktu. Daha cesaretli deneysel çalışmalar görüyorum ve bu çok önemli. İkinci ise artık 1950 veya 1960'lardaki gibi şiire ilgi yok gibi, şiir okuyucusu olmak bir uzmanlık işi gibi... Bu durum bütün dünyada böyle. Mesela Fransa'da iyi kötü, sanat ve edebiyat çevresini biliyorum. Çok az bir kısmı şiir okuyor. Yılda beş bini aşkın roman yayınlanıyor Fransa'da. Ama şiir kitabı yayınlayan çok az yayınevi var. Ve Türkiye'deki gibi çok az satıyor. Mesela "edition Minuit" bazı şiir kitaplarının elli tane zor sattığını söylemişti birkaç sene önce. Yani aslında her sanat dalında veya şiirde durum biraz böyle gibi. Ama şiirin devam edeceği, hatta zamanlar geçtikten sonra daha çok okunacağına inanırım.

Tuğba Güllal: Bana kalırsa son dönem şiiri "kimliksiz" bir şiir anlayışına doğru evrilmekte. Kimliksiz her ne kadar set gibi dursa da, dilde ve içerikte yapılan kırılmaları oldukça "kimlikli" bulanlar da olacaktır. Şiirin salt dilsel bir malzemeye dayandığına inanmadığımdan duygulardaki estetikte son dönemde farklılaşmaktadır. Son dönemi bu bağlamda düşündüğümde iki düzlemde de estetik İkinci Yeni'nin çokça gerisinde kalmaktadır. Salt politik retorik söylemin şiire yerleştirilmeye çalışıldığı bu dönemde lirizmin nerede duracağı meselesi belirir. Yahut yine şairin ve şiirin toplumsal oluşu ve şairin bu sorumluluğu üstlenmesi gerektiğini düşünmesi (son dönemdeki politik gelişmeler ışığında) sanatın ve şiirin "özgürlüğü" konusunda ciddi endişeleri de beraberinde getiriyor. Bu bağlamda, son dönem şiirinin salt siyasal bir zemine mi yoksa daha özgün ve özgür bir şiire mi doğru kayacağı konusunda endişelerim var.

Hasan Güçlü Kaya: Ben neoklasik bir yapının yerleşeceğini düşünüyorum; eski, kadim formların, eposun, tragedyanın modernist kapalılığın yerine geçebileceğini düşünüyorum; zira "fikir", "duruş" ve "söz-kanaat" ihtiyaç duyduğumuz değerler artık.

Mehmet Kazım: Türkiye'deki siyasal ve toplumsal gelişmelerin sonucu olarak bir yarılma yaşanacağını zannediyorum. Özgürleşme ile özgürleştiğini sanma; içtenlikle, sahteleşme ya da bilgi ile yüzeyselleşme arasında bir yarılmadan şiirin poetikası da payını alacak.

Sanem Uçar: Gittikçe kötüye gidiyor gibi bir duygu içindeyim. Kuşkusuz yeni şairler içersinde de sarsıcı niteliğe sahip olanlar var, ancak nicel olarak o kadar azlar ki yeni bir poetika oluşturabilecek durum yokmuş gibi gözüküyor. Ama bazen bir kişi öncü olabilir, beklemedeyim...

Özcan Er: İçsellikle örülü, felsefi yaklaşımları olan, görünen dünya simgeleşmesiyle örtüşen ama bunu sonsuzluğun dekorlarında yankılatamayan şiirler olacaktır. Bu sınırlılık kişisel olduğu kadar çağımızın getirdiği bir sorunsaldır.

Anıl Arar: Dörtlük yerine ikili mısralardan, sloganvari bir yapıya bürünecek.

Devrim Altıkulaç: Açık ve yalın olması gerektiğini düşünüyorum. Dolansız.

Duygu Ergün: Absürdizm ve kara mizah öğeleriyle temellenmiş nitelikli çalışmalar gelişmesi, yaygınlaşması muhtemel olabilir.

Rafet Arslan: 'Nereye evrilecek?' sorusundan öte, 'nereye evrilmesini arzu ederim?' sorusu beni heveslendiriyor. Son 10 yıl boyunca dizeyi kırmaya, dili yapıbozuma, lirik yapıyı sorgulamaya yönelik arayışlar öne çıktı. Ki artık kemikleşen şiir derebeyliklerini ve onların toplumcu gerçekliği bir istismar olarak kullanmasının sahte romantizmine karşı bu çıkışlar önemli. Fakat buradaki tehlike avangard'ın sadece bir forma indirgenmesi durumu. Sonuçta "öncü" şiir, yaşamın kendisini bir şiire çevirmeye soyunmuş bir harekettir. Sadece "jest"e çevrilmiş versiyonu uzun vadede birçok sorun yaratacaktır. Bu yüzden beklentim yakın geleceğin şiirinin ruhsal köklerine geri dönmesi, güncel ve çağıldaayan bir "cyberpunk"ın yeni romantizm ile birleşmesidir. Kuşkusuz oluşacak bu dil, çağıl bir ezoterizmin, heteredoks ve liberter dildir.

Ömer Türkoğlu: Bir önceki soruya verdiğim cevapta belirttiğim üzere "post-sembolist" arayışların devam edeceğini, belki böyle bir mecrada yoğun denemeler, çalاکalem çiziktirmeler olacağını düşünüyorum.

Mukadder Kırmızı: Dünya kültürlerinin daha karışacağı, daha birbirinin olacağı (kaynaşacağı), daha ortak bir imgesel güç kazanacağı bir "şiir" ortaya çıkacak düşüncesindeyim. İnternet ağı sayesinde ve bunun zengin-yoksul neredeyse her kitleye ulaşabiliyor olması ile insanlar gitgide her türden içsel dili farkında olmadan daha iyi anlamaya başlayacaktır, birbirini tanımak-anlamak ortak dil geliştirme arzusuna kendini bırakacaktır, bu da her şeye yansiyacak ve günün birinde Türk, Fransız vs. değil Dünya Şiiri de yazılacaktır.

Hüseyin Tosun: Önümüzdeki yıllar kaosa gebe olduğu için, doğacak şiirler karanlığa dair olacaktır bence.

Ahmet Yılmaz Borke: Her şeyden önce, bireyi, içine doğduğu dil'in ne'liğini sorgulamaya ve o dilin düzenle kurduğu mutedil ilişkiyi kıskırtan, metinde yaşayan özneyi, hayatta da karşılığı olan yeni bir fantazma ile yeniden üretecek bir şiir olacağına inanıyorum.

Şükret Gökay:

Bakışımızın, algımızın ayarlarını cesetler dikiliyormuşçasına yapmamız gerek. Artık dil ve anlatı kıyıların köşesinde kalmış noktaları buluntulamak yetmez. Topyekün, yen baştan, her şeyin çok başka doğrultularda şifrelendiği bir tabana ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç belki de hiç olmadı kadar eskilere dönük, dönmeyi gerektiriyor (Bugünün şiiri: Bütün şiirler, kazı çalışması yapar gibi değil). Tüm bunların hizmetlendiği şeye doğrudan, katalizörsüz kanırtmaktır anneciklerim. "Dil sessiz işler." deyince, dilin ne olduğunu kıvrabildiğimizden emin değilim.

Bir de onu düşünsek: Şiir daha gümbür başlamadı bile. Neden böyle diyorum mu? 20. yy. ile birlikte, sanatta ve insanda tüm köşelerin zapt altına girmesi yaşandı. Beli, şimdi tüm oyuncaklar bizim, ama bu yeter mi? İnsan, algıyı bile yan yatırırken yeni köşeler doğmadı mı hafız?

Mehmet İştin: Ben okumuyorum 2000'lerden beri... Bilinen lakırdılar işte, dergilerde... Biten şeyin yeniden yeniden ilanı... Bu iş bitmiştir yani. Ahmet Güntan'ı izliyorum, merak ediyorum... Ama poetikasının peşine düşebilecek gibi görünmüyor. Bilinen dolaşım ağlarından, "büyük kutu"dan vazgeçecek mi? Ama bir şey gelecekse, "sıfır noktası" gibi bir şey olmalı.

Mine Ömer: Hayat sürekli-dir. Ama biz sonsuz değiliz. İnsan için hayat sınırlıdır. Biz kendi sınırlarımızı hayallerimizle zorluyoruz. İnsanlar neyi yaşarsa, nasıl yaşarsa onlar şiirine giriyor. Gelecekteki yaşam tarzı şimdikinden çok farklı olacak. Yeni şiiri işte o farklılıklar, mümkün kılacak. Ama usta bir şair için geleceğin şiirini yazmak her zaman mümkündür. Felsefenin, mantığın estetik dile dönüştüğü, hayatın tüm anlamlarını, anlamsızlıklarını, zıtlıklarını irdeleyen ama aşkı bireysel değil de evrensel imleyen bir şiir poetikası ufukta gözüküyor diyebilirim.

Mehmet Sarsmaz: Biz "şiirin oluşum koşullarını" sistemleştirdiğimiz kanısındaydık 4. Yeni bildirisiyle. 2001 yılında yayımlanan "Yenibinyıl Şiir Bildirisi" durumu daha çok netleştirmek işlevi gördü.

Y. Teoman Serinkaya: Hız, baş döndürecek ve barkodu kopuk beden, ilk numarasını kendi örecek. Bu durum gün gibi görünmekte. Yani, "Yeni" diyebileceğimiz bir Poetika kavramına ve geriden taşıdığı kimliğe farklı seçeneği haber verecek bir "arayüz", asimetric paralelde örülmekte.

Sizce, önümüzdeki yılların (2010'ların) şiiri nasıl olacak, poetika nereye/neye evrilecek?

Yılmaz Arslan: Bence 2010-20 aralığında da daha önce ifade ettiklerimin çok fazla dışına çıkılmaz... Herkes kendi inandığı tarzı yürütmeye, işlemeye, savunmaya devam edecek. Belki en çok şu olabilir: Teknolojinin getireceği olanaklara bağlı olarak, "dijital bir şiir/bilgisayarın insafına bırakılan bir şiir" gelişebilir. Şu anda da bunu deneyenler var. Ama, bunun da üst-gerçekçilerin 100 yıl önce torbadan rast gele çıktıkları sözcükleri yan yana sıralayarak şiir oluşturdukları "Tatlı Ceset" tekniğinden farkını görmüyorum ben...

Nedim Üstün: Nâzım Hikmet, Ahmed Arif şiiriyle Turgut Uyar, Cemal Süreya, Edip Cansever bir de Ece Ayhan karışımı bir şey olabilir. Zor ama...

Hilal Yıldırım: Rüya şiiri diyorum ben buna. Önümüzdeki yıllarda şiir bir rüya gibi anlatılacak. Bir boşluğu betimler gibi, öyle gerçeküstü, öyle imgelemlerle dolu...

Alişan Çapan: Giderek sıradanlaşacak, doğaya dönüş tema olarak öne çıkacak.

Cüneyt Ateş: Keşke yaşadığımız çağ şiire ayak uydurmuştu. Ama şiir çağa ayak uyduracak. Uydurmasa da olur...

Barış Yarsel: Şiir ve şair sayısı artacak. Yayın sayısı hem dijital hem matbu ortamda çoğalacak. İyi şiir yaşamaya devam edecek, kötü şiir dil kullanımını iyice bozacak. Birbirinden haberdar olmayan, kendi alanlarını belirlemiş şaircikler, şiirimsiler, yayıncıklar olacak.

Senem Korkmaz: Bence bir 3. Yeni olmayacak; bir akım ya da topluluk söz konusu olamaz İkinci Yeni ekseninde devam edeceğini düşünüyorum; onun haricinde bireysel düzlemde ilerleyecek gerçi mevcut "Körler sağırklar birbirini ağırlar" ortamında ve "Gözlerin gözlerime bir katarakt gibi indi" saçmalığına "Yeni Üvercinka'mızı bulduk " falan diye methiyeler düzen şiir zevkinden yoksun, popülist ve cahil köşe kadılarının elinde nereye ilerleyecek orası meçhul!

A. Güzel: Şiir zamansız olduğu gibi bir o kadar da yazıldığı zamanı yansıtan bir olay... Giderek sadeleşen dil, sezgisellikle anlamca zenginleştiği gibi zamanla yine bir geriye dönüşle yeniden akımlardan etkilenip karmaşabilir de...

Özgüç Güven: Bu sorunun genel geçer bir yanıtı olduğunu sanmıyorum. Şiir bitimsiz ise şiirde her zaman birbirlerinden farklı yeni arayışlar olacağı inancındayım.

Uluç Aydoğdu: Bir önceki soruya verdiğim cevapta söylediğim 'determinist kuşak'tan yola çıkarak, bu kuşaklarda maddenin dalga işlevinin çoğaldığını söyleyebiliyorum, ancak olasılıklar, hayaller 'gerçek'ten daha zengindir. Yani, 'çatallanma eşikleri' de diyebileceğimiz sızama noktaları öyle ya da böyle ortaya çıkar. Bu sürecin neresindeyiz bilemiyorum elbette, ama şimdi-burada yaşadıklarımız yeni bir durumsa bu durumun bilgiyle birlikte şiiri de ortaya çıkacaktır. Şimdilik yapılan, eskinin bilgilerinden medet ummak, ama söyleyecek sözü olanların zamanı geliyor.

Altay Ömer Erdoğan: 2010'ların şiiri "getto şiiri" olmayacak bana göre. Ben, dünyanın içinden geçtiği tarihsel dönemi göz önüne alarak yazılacak şiiri "Mağdurun Şiiri" olarak tanımlıyorum. Bu tanımlı Cemil Meriç'ten ödünç aldığım "tarihte mağlup, üslupta galip" nitelemesini ekleyen bir genişlemeyle anlamlandırıyorum. Hem bunun, şiirde daha çok anlama yaslanan bir biçimi geliştireceğini düşünüyorum.

Dilek Değerli: İkinci Yeni devam edecektir. Biçimde farklılıklar görülecektir. İki zıt biçime doğru gideceğini düşünüyorum. Birincisi, az sözcükle yazılan minimalist şiir, ikincisi ise tam tersi çok sözcükle yazılan düzyazı şiir. Diğer gösteri sanatlarıyla daha içli dışlı olan şekilci, resimsel şiirler de çoğalabilir.

Tarık Günersel: 35 yıldır ilgiyle okuduğum İzzet Yasar'ın öneminin daha iyi anlaşılacağı umundayım.

Evin Okçuoğlu: Şiir başkaldıracak, kan damlatacak, yepyeni tazelikler gelecek ve o kokuşmuş şiirimtirakları silip süpürecek. Bu zengin sızramalı süreçte kendini aşamayan şairlerden olmamak için çabalamak gerekecek.

Reyhan Sur: Yaşamla eşdeğer gelişmeler olacak, diyelim. Nasıl karmaşık içinde yaşıyorsa insanlar, öyle de etkilenecektir şiir, insan yaşantısından... Arabesk duygular da öne çıkacaktır elbette. Bazen acı veren duygularını işlerken bazen de hayata dört koldan sarılmayı deneyen imgesel yığıntılar görebileceğiz...

Yakup Şahin: Neoliberalizmin getirileri ve kapitalizmin saldırıları can çekişme dönemlerinde artar. Bu saldırı kendini elbette şiir alanında da gösterecek. Yalnızlaşan insanın şiiri yazılacak veya şiir "kanıdeli" bir hal alacak: Aşk örgütlenecek! Bir düşünün abiler.

Hayri K. Yetik: Önceki sorunuza verdiğim cevapta on yıllık süreçlerle yapılmış

değerlendirmelerin aceleci ve isabetsiz olduğunu, savların havada kaldığını söylemiş oluyorum zaten. İkinci Yeni gibi bir şiir deneyimi bu kadar geç keşfedilmiş ve henüz sindirilmemişken arada akımların, manifestoların, dergilerin, grupların kayan yıldızlar gibi kuyruklu yalanlar olduklarını anımsatarak yetinmeliyim. Dolayısıyla hız çağında yaşamamıza karşın şiir için ağır adımlar söz konusudur ve on yıllara yayılacak bir şiir değişimi mümkün görünüyor. Görsel dilin, görsel zekânın da gelişimini hesaba katmak gerek.

Serhat Uyurkulak: Bunu tahmin etmek zor fakat bazı eğilimler tespit edilebiliyor. Mesela şiirde konuşan ' lirik ben 'in dağılması, o tek ve kendini ötelede konumlayan şair sesinin geri çekilmesi benim görebildiğim en bariz eğilimlerden biri.

Erim Bayrı: Sanatkâr ve zanaatkârların üretim, eylem ve düşüncelerinde "kamusal anlam"a ve hoşgörüyü doğru evrilecek.

Mustafa Güneş: Vehamete... Neoliberal dönemin şımarık, bencil, sinik, çilesiz, hayat deneyiminden yoksun çocukların yazdığı şiirler. Vahim.

Zeynep Yılmaz Taşçı: Daha genç, dinamik ve sokağa ait bir şiirle karşı karşıya kalacağız sanki... Bu kadar genç nesli barındıran bir ülkeden de başka bir şey beklenmez. İmgenin gönül boyadığı, çağrışımların kafamızı -umarım- darmadağın etmediği bir şiire maruz kalırız... Zaman yenilenirken sosyal hayatla beraber şiir de dilini değiştirecek ve bugünün dilini kullanacak! En romantikinden en trajikine, jargonu neyi kaldırıyor! Paniklemeylem...

Tayfun Ak: Artık iyice imgelere anlam yüklenmeye, her türlü dilbilgisi kuralının kullanılmadığı, duyarlılığın yitirmeye başladığı şiir yazılıyor/yazılacak gibi geliyor.

"Sıkı Şiir" denildiğinde aklınıza neler/kimler geliyor?

Barış Yarsel: A. Rimbaud, R. Char, P. Celan, İ. Berk, E. Ayhan, C. Süreya, T. Uyar, Hüseyin Ferhad, W. Blake, J. L. Borges.

Rafet Arslan: İsim olarak Ela Dinçer, mecrâ olarak Üçüncü Şiir'in bazı gayretleri.

Tuğba Güllal: Ece Ayhan, Şükrü Erbaş, Bukowski ve son dönemde Ah Muhsin Ünlü gibi isimler geliyor. Beni daha kendi içine girmeye zorlayan ve hemen ele vermeyen şiirler gibi, zorlayan, sonrasında da uyuşturan. Bu şairlerin hem dili hem de içeriği (politik düzlemde) özgün olmanın yanı sıra, zorlar da... Dizeler arasında ilerlerken durdurur. Su içer gibi okuyamaz insan, afallatır, dilden içeriğe doğru kayan bir yapısı vardır, dıştan içeriye doğru... Bunlarsız da pek "sıkı" şiir olmaz gibi

Komet: Doğal olarak Ece Ayhan Bey'i hatırlıyorum öncelikle. Ve diğer tavizsiz, hakiki, sıkı ve sivilleri... Boyun eğmeyen, hakiki söz ve isyan erlerini...

Alişan Çapan: Oktay Rifat, Fernando Pessoa.

Özcan Er: Bir şiiri sıkı yapan; okunduğunda okuyanın bulunduğu yerden başka bir yere götüren ya da duyumsadıklarına pencereler açan, bu pencerelerden uzanan kişilere uzaktan ayna tutan, kişinin de benliği olduğu bu göz kamaşmasında aslında bir şiir yolculuğundan kalma olduğunu hissettirmesidir. Tabii ki Oktay Rifat, Edip Cansever ve Ece Ayhan.

Duygu Ergün: Sıkı şiir, kendini hemen ele vermeyendir. Biraz düşünülmesi, biraz soru sorulması, kuşulanılması gerekendir. Edip Cansever, İlhan Berk, Cemal Süreya, Turgut Uyar, Ece Ayhan'dır akla gelenler...

Tarık Günersel: Bilmem.

Mehmet Kazım: Turgut Uyar ilk aklıma gelen. Necmi Zeka bulunduğu yere takılmazsa, şiirin çehresini değiştirir. Başka şairler de var elbette: Cemal Süreya'dan günümüze ulaşan şairler. Sağın şairleri de dolaşımında artık; sıkı şiirleriyle; bu iyi. Gülten Akın'ın Balina Şiiri ise dokusu en sıkı şiirlerden biri. Enis Batur da sıkı şairler arasında yerini alıyor.

A. Güzel: Ece Ayhan... Uç doğu... Anadolu'yu anlatacağı öğretmen. Haritayı asar. Bütün sınıf korkmuştur; göller, ırmaklar dökülecekler!

Mukadder Kırmızı: İyi bir şairin bile tüm yazdığı şiirler 'sıkı şiir'dir denemez. Sıkı şiir, bence, şairinin kişisel etki alanından sıyrılmış, geri kalan herkese yönelmiş bir şiirdir. Ayakları yere basar ve herkese söyler sözünü. Dilediği kılığa girebilir esnekliktedir ve bir müzik içerir.

Şükret Gökay:

İlhan Berk'in ölüm üçgeni. Köşelerdi adı ihmal etmemiştir: A, Be, Ce
Mirze Elekber Sabir (1. Ay nene, bir kırmızı sakal kişi. 2. Hayret, ne ağır yattı bu oğlan sanki ölü be! [Hophopname])
ünçün sözcüğü
10 cent pes akortlu bir mandolin teli
TWSBI
Tecavüzde bağırarak
közme sözcüğü
İlhan Usmanbaş
Sesin icadı, dilin icadı, yazının icadı, icatlar
"Bir tabak beyaz kâğıt" diyebilmek
Kartal'a Kartal'dan taşınmak
Guthrie Govan, çünkü acımasız
Ey hükümdar!-Anadolu'da abi-Çağıldar!
Evde yapılan konserva, duran insanlar
Salvatore Sciarrino, yağız ve doğuşkandır
Notasyon kitapları

Hüseyin Tosun: Birçok şairin sıkı şiirleri vardır. Kategorileri farklı olabilir. Nâzım Hikmet vatan şairi, Can Yücel kendi doğrularının cesur sesi.

Mehmet İştin: II. Yeni.

Vedat Kamer: 'Şiir'in önündeki "iyi", "kötü", "sıkı", "felsefi" gibi sıfatların 'şiir'i daralttığı fikrindeyim.

Y. Teoman Serinkaya: Haydar Ergülen, A. Erhan, S. Erözçelik, Ergin Günçe... Hulki Aktunç... Entellektüalizmden sıyrılan, hakikat(i)e soran, cevaba cevap üreten, sanata kol kanat olup, ona sahiplik gütmenden gelip giden serüven kitap... Sade/ce özsözveközden mürekkep, kâğıttan.

Güher Gürmen: İnsanın aklında kuru sıkı tabanca gibi patlayıp duran şiir. Benim için Mayakovski, T.S. Eliot... Türk şiirinde Turgut Uyar, Küçük İskender. Ama bu adları sayınca sanki diğer "sıkı" şairlere haksızlık gibi oluyor diye de kuruntu yapıyorum bir yandan.

Erim Bayrı: Can Yücel, Ece Ayhan, Kuzgun Acar, Rafet Ekiz, Nuri Bilge Ceylan, Theo Angelopoulos.

Nedim Üstün: Anonim şiirlerden son yazdığım şiire kadar bir dünya şiir ve kişi var... Nereye sığdırayım ki...

Hasan Güçlü Kaya: Sıkı şiir yazdığımı düşünen herkes.

Yılmaz Arslan: Kodları çözülemeyen, kolay kolay çözülemeyen şiir; "sıkı şiir"dir. Bunu da geçmişte Dadacılar, Uzak Doğucular, Letristler filan denemiştir: Mümtaz Zeki Taşkın; Asaf Halet ve kısıtlı birkaç isim daha. Bugün, bu üç tarzda değil ama dilin yapıbozumu anlamında ve böylelikle yazan birkaç isim var. Bana göre en dikkat çeken, Mehmet Mümtaz Tuzcu ve onun yazdığı şiir. Geçmişte bu tarz, tam bire bir aynı değilse de Tahsin Saraç'ta vardı bana göre.

Gün Zileli: Arkadaş Z. Özger.

Uluer Aydoğdu: Bu soruya, kendimden yola çıkarak cevap verirsem: İnsan, benim için yalnızca şair ya da doktor ya da çiftçi ya da bilim insanı olamayacak kadar çok şeyi ifade ediyor. Bir 'olasılıklar kümesi'. Bu bağlamda şiir amaç olmaktan çok kendimi gerçekleştirdiğim araçlardan biri. Beni varolanın bunaltıcı, tekdüze gerçekliğinden kaçırarak bir 'kaçış çizgisi'... Tam da bu noktada varolan dilsel mekanın dışına bakabilme cesareti veriyor şiir bana. Hakiki ve has şiir (sıkı şiir) dilsel mekanın kabu-

ğunu sert ama anaç darbelerle kırmaya çalışır. Bu elbette canımızı yakar, ama "kendinde, kendi kendine, kendini dölleyemeyenler atılıp gider". Öyle ya "aybaşılı kadınlar ölü gelecekleri akırtırlar". İşte, böyle böyle kendimin durumların, havanın, taşın, meleklerin içinden, dışından, üstünden, altından geçip gidiyorum akışkanlığın bütün nimetlerinden yararlanarak. Kaçış sanatı, dolayısıyla sıkı şiir, hiçbir yerde kalmamaktır. Durmadan fışkırmak, evsizlik oyunu ya da ağız yakan bir bardak çay içmek, şimdi burada oluşmak, tay-tay durmak.

Hilal Yıldırım: Ağırlığımı ruha bir taş gibi oturtan şiirler geliyor. Turgut Uyar'ın şiirleri mesela...

Devrim Altıkulaç: Attila İlhan. Ben oralarda takıldım kaldım. Çağdaşları takip etmeye çalışsam da, yetişemiyorum.

Anıl Arar: İbrahim Sadri.

Songül Bozacı: Turgut Uyar, Cemal Süreya ve Birhan Keskin.

Ömer Türkoğlu: Takip edebildiğim kadarıyla hiç kimse ve hiçbir çalışma...

Adan Karlı: Ece Ayhan.

Dilek Değerli: "Sıkı şiir" denildiğinde, zorlama imgelemden uzak, çok boyutlu çağrışımlı imgelere sahip, sadece mantıkla yazılmamış, duygu-enge-kurgu bütünlüğü olan şiir aklıma geliyor. İlk aklıma gelen şairler: Gökhan Arslan, Gonca Özmen, Ayten Mutlu, Birhan Keskin, Sinan Oruçoğlu, Turgay Kantürk, Neşe Yaşın, Hilmi Yavuz, İlhan Berk, Enis Batur, Nilgün Marmara, Cenk Koyuncu.

Mustafa Güneş: Enis Batur. Ece Ayhan. Birhan Keskin. Bejan Matur. Azad Ziya Eren. Lale Müldür.

Evin Okçuoğlu: "Sıkı şiir" kavramı hoşuma gitti. Beğeni konusu öznel olsa da benim, imge zenginliği, işlediği konular ve özgünlük anlamında "sıkı" bulduğum Adnan Durmaz ve Necmi Otçu iyi şiirler üretiyor. Adını dergilerde gördüğüm birçok kişinin yazdığından şiir tadı alamadığım için üzülüyorum. Yani şiir, duyguların güzel ifade edilmesinden ya da nesir yerine nazım dizilişi ile yazılmasından öte bir şeydir.

Hayri K. Yetik: Beğendiğim şairlerden, beğendiğim şiirlerden söz edebilirim; ama "sıkı şiir" alanın terminolojisi olmadığı için bir ölçüt olamaz, söylenecekler muğlak olur diye düşünmekteyim.

Yakup Şahin: Sıkı şiir sıradan bir tanım çağrıştırıyor benim zihnimde. Belki biraz sert dille yazılmış bir şiir. Onun için, Ülkü Tamer gelmiyor aklıma örneğin...

Serhat Uyurkulak: Ece Ayhan, Turgut Uyar, Sezai Karakoç, Arkadaş Z. Özger, Didem Madak ve Zeynep Arkan.

Metin Kızılcıoğlu: Dağlarca, İlhan Berk, Ece Ayhan Çağlar...

Serdal Köçer: Ece Ayhan, Turgut Uyar, Edip Cansever, İlhan Berk, Sezai Karakoç, Cemal Süreya.

Oğuzcan Önver: Cioran'ın da dediği gibi "Şiir ve ümitlenme arasında tam bir bağdaşmazlık vardır; şair de yaman bir çürümenin kurbanıdır." Çürüyen şairlerin yazdıkları çürümeye mahkûm şiirler sıklıdır. Kapitalizmin olduğu yerde çürümeyen her şey ona hizmet eder çünkü.

Zeynep Yılmaz Taşçı: Benim için Cemal Süreya, Nâzım Hikmet, Onat Kutlar, İlhan Berk, Murathan Mungan.

Senem Korkmaz: İkinci Yeni'nin büyük üstatları elbette... Cemal Süreya, Edip Cansever, Ülkü Tamer; onun dışında Ece Ayhan, Nâzım Hikmet, Can Yücel, Orhan Veli, günümüzden A. Kadir, Yılmaz Odabaşı; genç kuşaktan Özge Dirik ve Zafer Yalçınpınar benim en sıkı şairlerim. Elbette unuttuklarım da vardır.

Altay Ömer Erdoğan: İkinci Yeni'nin uçuk örnekleri dışında kalan şiirsel ağırlık geliyor benim aklıma ilk olarak. Turgut Uyar'ın, Edip Cansever'in, Cemal Süreya'nın toplam olarak ortaya koydukları bir ağırlık bu. Ece Ayhan'ın şiirleri, Melih Cevdet Anday'ın kimi şiirleri, Dağlarca'nın *Çocuk ve Allah'ı*, Atol Behramoğlu'nun *Bir Ermeni General'i*, İsmet Özel'in *Evet İsyani*, Hüseyin Ferhad şiiri, Sefa Kaplan şiiri, Emirhan Oğuz şiiri, Mahmut Temizyürek şiiri, gitgide kendini daha sıkılaştıran Muzaffer Kale şiiri, günümüze yaslanırsak Gökçenur Ç. Şiiri, G. Arslan

"Sıkı Şiir" denildiğinde aklınıza neler/kimler geliyor?

"Sıkı Şiir" denildiğinde aklınıza neler/kimler geliyor?

şiiiri, kendi şiiirlerini kurma dönemindeki kadın şairlerin şiiirleri örnek gösterilebilir. Tabii bir yandan çok eksik bir örneklendirme bu. Sıklıktan, sıkıcı bir sıklığı anlamamak gerekiyor öte yandan. Anlam ile biçem arasında bir uyumluluğu ortaya çıkaran bir sıklıktan söz etmemiz gerek. Gülten Akın şiiiri, sıkı bir şiiirdir bu anlamda. Diğer bir konu, sıkı şiiirin peşinde koşan genç şairler, naifliklerini yitirme pahasına koşuyorlar, algı hatası bu!

Tayfun Ak: Bu kelimeyi şu an için kullanmak istemiyorum. "Bir dize okudum hayatım değişti." diyebileceğim bir şair bulmak hiç kolay değil.

Sanem Uçar: Sıkı şiiir; beni yerime mıhlayan ve uzun süre etkisinden kurtulamayacağım şiiir anlamına geliyor. Aklıma ilk gelen isim de -bu anlamda- Ece Ayhan'dır.

Mine Ömer: Sıkı şiiir, nesillerden nesillere gelebilen güçlü şiiirler diye algılıyorum. O yüzden de listeme şu anda aramızda olmaya, şiiirlerini çok sevdiğim şairleri ekliyorum. William Shakespeare, Şeyh Galip, Nâzım Hikmet, Pablo Neruda, Turgut Uyar, Melih Cevdet Anday, İlhan Berk, Cemal Süreya, Edip Cansever, Ece Ayhan, Behcet Necatigil, Fazıl Hüsnü Dağlarca hemen ilk aklıma gelenler.

Sizce, "İmgelemin Özgürleşmesi" nedir; böylesi bir ifadeyi nasıl tanımlarsınız?

Rafet Arslan: İmgenin Özgürleşmesi, uzun yıllardır kafa yorduğum bir meseledir. Hayatımızın her alanını kapsayan "gerçeklik terörü"ne karşı imgenin kurtarılmasına dair bir harekâttir. Tüm "miş" gibi hallerinden, yapay jestlerden soyutlanmış, ruhsal ve kişisel olmayı ve bu sayede önce öznelliklerin kaynaşmasından doğan bir kolektivitelyi ve de ona bağlı olarak sonsuzlukla bir olmayı arzu eden bir poetik arayıştır.

Tuğba Gülal: İmgelemin özgürleşmesi, bana göre sanatçının önündeki iktidar ve hiyerarşi "hislerini" kaldırabilmesi ile mümkün olabilen bir varoluş biçimidir. Bunun için de imgelem dilsel bir yapı olmaktan çıkıp özgürleşmeli ve kendi gideceği yeri bilmeli gibidir. Aksi takdirde, sorumluluk anlayışı, toplumsal beklenti ve tecrübenin sonucu ortaya çıkan "dil"i yaratacağından imgelemler de bu dinamiklerin ortasında sıkışıp kalacaktır. Bu çerçevede şiiirin özgürleşmesi de ancak ve ancak "imgelemin özgürleşmesi" ile olacaktır.

Sanem Uçar: "İmgelemin Özgürleşmesi" dendiğinde dili kalıplar içersine sokmayarak, özgür bırakılmış bir dil ile yazılan, alabildiğine engin bir ifade anlıyorum.

Şükret Gökay:

Akademilerin parantez içinden çıkması olabilir pek âlâ; ben bir yirmi dört yaşındayım ve şu gün insanımsa, bitkiye toprak gibi davranabileceğim. Aynaya bakmak ve aynadan başkasını görmemektir. Bir tümceyi iki kere durdurmak isteği..

Uluer Aydoğdu: "İmgelemenin Özgürleşmesi", sanırım esas olarak öz'ün gürleşmesi ile ilgili bir durum. Yani, "öz"-gürleşme". Yaşam, özgürleşmedir. İnsan, özgürleşerek insan olmuştur ve bu nedenle, sabitleşmiş insan artık sıradan bir şeydir. Hatta ölüdür ve artıktır. Artıklaştırdılar ve artıklaştılar. Çağımız özgürleşmenin yitimi'dir ve şiiir, yitilikten çıkmak içindir. Bu nedenle aşkla devam ediyorum. Yükseliş işte budur ve sıçrama buradadır. Binlerce yıldır oluşturduğumuz bütün anlam, değer ve kuralların Yaşlı Büyücünün Memeleri gibi ne süt ne de zevk vermediğini çok önceden söylemişim. Bu bir hava-i fişekti. Görenler oldu. Görmeyenlere bir sözüm yok, görenlere selam olsun. İçimizde olağanüstü bir öz var, ancak gür değil. Söylüyorum, öz, gürleşecek. Önemli olan öz'ün gürleşebilmesi. Kâinatın bu yeteneğinden hiç kuşku duymadım, gürleşebilmek öz'dür. Öyleyse, insan da gürleşecek. Bütün özüyle gürleşmenin yatağı olacak. Gürleşmek öz'dür. Gürleşmek öz'ün işidir. Her öz'leşme, bir büyük gürleşme'dir. Öz'leşme gürlüğü ortaya çıkaran, onu geliştiren, onu sürdüren cevher'dir. Cevher, her daim buradadır. Cevher, şimdi buradadır, müthiştir ve öz'dür. Öz, her daim gürleşiyor, gürleşmek, cevher'in her daim gerçekleşmesidir ve gerçekleşme, an ve an gerçekleşmektedir. Ancak sabitleştiler ve güdük kaldılar, güdük kalanlar unutulacaktır. Peki, insanın özünde ne var? İnsanın özünde dinler ve akılcılık tarafından engellenen "pervasızlık", "boşalma" ve "ayaklanma" vardır. İşte bu özün gürleşmesi gerekiyor. Belki böylece "imgelemin özgürleşmesi" de gerçekleşecek.

Cüneyt Ateş: Kimseye ayak uydurmayan... Halay çekerken yanlış adım atan... Şapkasız asker... Kravatsız öğrenci... Gökdelenin kenarındaki gecekondu... Betonun delen ot... Yüz yıldır at girmeyen bir yere bir atın girmesi... Resmi törenlerde okunmayan şiiir...

Gizem Yılmaz: Cemal Süreya, Metin Altıok, Nâzım Hikmet.

Reyhan Sur: İlhan Berk, Hasan Hüseyin, Özge Dirik ilk aklıma gelenler... Evrenselleşmiş şairlerin şiiirleri kadar, adını yeni duyuran veya hiç duyulmamış isimler de var elbette.

Mehmet Sarsmaz: "Şiiir değil, şair ruhu önemlidir" diyen biri olarak, "büyük şiiir" in her zaman ozana ulaşmayacağı kanısındayım. Bu açıdan her birimiz "eğer şairsek" eşit koşullarda şiiiri bulur ya da bulmayız.

Özgüç Güven: Daha önce şiiiri böylesi bir kategori altında düşünmedim. Güzel şiiir, sıkı şiiir olarak ele alınacaksa, insanın yapıp etmeleriyle çok yönlü yüzleşmeleri açığa vuran öğeler içermeli.

Mehmet Sarsmaz: İmgenin "yapay" değil, doğal olarak bulunması gerektiği kanısındayım. Yayınladığımız manifestolarda belirttiğimiz ve sağlıksız imgeselliklere karşı tepkimiz de buradan geliyordu.

Yılmaz Arslan: İmgeyi, ama gerçek "imge" kabul edilecek, üzerinde ortaklaşa anlaşılacak bir imgeyi söz konusu ediyorsanız, bunun tanımlanmasına gerek yoktur: Onu siz yaratabildiğiniz anda imgedir o... Elbette ki, anlamı, dolayımı, verdiği sinematografik büyüye kişiye göre değişir. İmgenin özgürleşmesi, kavram olarak çok sıcak bir kavram gibi gelmiyor bana... Onun kendisi zaten bir özgürlük alanının, mekânının sonucudur... Baskı toplumlarının "zor" altında yaratmaya koşulladığı "coup" bir etkiyse bahsettiğiniz, o dönemlerde insan belleği çok daha sıkı imgeler üretebilir elbette...

Özcan Er: Evet, bu ifade bir imge düşkünü için her açıdan iyidir ama yazımsal bağlamda şairinin cesareti ve inancı gibi etkenlerle ve yeteri kadar şiiir okumadan dışavurumuyla imge tek kanatlı bir kuş gibi kısa süreli bir uçuş ve "unutulmak" denen yalpalayıcı düşüşe sahne oluyor.

Anıl Arar: Metotlara bağımlı kalmadan insanın kendini ifade edebilmesidir.

Devrim Altıkulaç: İmgelemin Özgürleşmesi; sanatın temeli... Her tür sanatın temeli ve tehlikesidir.

Duygu Ergün: İmgelemin Özgürleşmesi, verilmek istenilen duyguyu anlatmaktan ziyade hissettirmektir.

Ömer Türkoğlu: Bence "İmgelemin Özgürleştirilmesi", aynı zamanda şairin tahayyül kabiliyetinin/sınırının sınanması anlamı da taşır. Şiiir, insana özgü her türlü hali, duyguyu, izlenimi, tahayyülü hatta fikri "hoş" bir şekilde ifade etmek değil, apayrı bir lisanla dile getirmektir. Şiiiri "okumak" ve şairi "anlamak" için o dili kesinlikle bilmek gerekir. Salt bu da yeterli değildir. Şiiirin ifade etmeye çalıştığı "şey"leri iyi özümsemek için şairine yaklaşacak asgari düzeyde empati ve sosyal bilgiye de ihtiyaç vardır.

Mukadder Kırmızı: Bu ifade bence 'dile her anlamda hâkim olmak' ile özdeşleştirilebilir.

Sizce, "İmgelemin Özgürleşmesi" nedir; böylesi bir ifadeyi nasıl tanımlarsınız?

Komet: Hiçbir buyruğa girmeden imgelemin özgürce gerçekleşmesidir.

Ahmet Yılmaz Borke: "İmgelemin Özgürleşmesi" denilince; nesne kaynaklı düşünüş biçiminden kopuş ve okurun baskısı ile metinlerin sahiçilik batağına batması geliyor aklıma...

Mehmet İştin: Dilin ve şiiirin bilinen yollarından uzağa düşmek... Ama daha önemlisi ideolojik altyapıyı reddetmek...

Y. Teoman Serinkaya: İmgelemin özgürleşmesi; "arınma"dır ki zor zahmet kıta sahanlığıdır; tektonik faaliyetten geri durmaz magma külüdür. Ne üstte ve anlaşılır sudan sebeptir, ne de dipte ve görülür balık hafızasıdır: Sonsözü sorulan şairin ömrünce anka kuşudur.

Vedat Kamer: 'Resimlerin biricikliği' kavramı, şairin ve okurun resimlerinin (ya da imgelemenin) tam olarak örtüşemeyeceğini işaret etmektedir. 'Resim'in anlamı ve değeri ancak kişinin kendisinde bulunur. 'Resimlerin biricikliği'nden kaynaklanan bu çeşitlilik 'imgelemin özgürleşmesi'ni sağlamaktadır. Dolayısıyla 'imgelemin özgürleşmesi', 'resimlerin biricikliği'nden kaynaklanan çeşitliliğin bilincidir.

Güher Gürmen: Açıkçası böyle bir şey üzerine hiç düşünmemiştim. Ancak bana çağrıştırdığı ilk şey, zihne giren tüm bilgilerin öğütülüp bir kenarda tortu haline geldikten sonra imgelemin aldığı hal. Ondan sonra dümdüz bozkırda dörtnala at sürmek gibi bir şey...

Nedim Üstün: Tanımlamam ki... İmgelem özgürdür zaten... Gerek-siz bulurum...

Hasan Güçlü Kaya: İmgelem başlı başına bir özgürlük alanı.

Gizem Yılmaz: Başkalarının "dekadan" demesine aldırmadan, aklına gelen sayıklamaları imgelere dökebilmesi insanın...

Hilal Yıldırım: İmgelemin özgürleşmesi sınır tanımamaktır bence, sonsuzluğu betimlemek, boşlukta, hiçbir kavrama takılı kalmadan anlatabilmektir.

Alişan Çapan: İmgelemin özgürleşmesi, genel özgürleşmeden bağımsız düşünülemez, tek başına bir şey ifade etmez.

Barış Yarsel: Şiirin peşinden gitmek... Bulanık, anlaşılmasız dedikleri şey... Ancak, aslında, kelimelerin ve toplumsal istikrar/güvenlik çizgisinin dışından çıkmaya çalışan tüm çabalar imgelemin özgürleşmesidir.

A. Güzel: Şiirin her şeyi ile her yerde var olabilmesidir.

Dilek Değerli: İmgelem zaten özgür olmazsa imgelem olmaz. İkinci Yeni akımını önceki akımlardan farklılaştıran en önemli unsur imgelem-dir. Gerçekçilikten gerçeküstüçülüğe geçiştir. İkinci Yeni, şairi bir anlamda imgeyle, sembolle özgür kılar. Dizelerde biçim ve sesle ilgili kısıtlamalar olmadan imgelemi özgürleştirmiştir İkinci Yeni.

Adan Karlı: Anlam ve duygunun dil içindeki özgür salınımıdır.

Evin Okçuoğlu: Özgürlük, özgürleşmek sözleri sorumlulukla birlikte geliyor benim aklıma: Özgürleşmek kesinlikle "anlamsızlaşmak" demek değildir. Derine daha derine inmektir. Kendi içinde, düş gücünü alkole batırmadan derinleştirebilmek, sınır koymadan sözcüklerle oynamaktır. Çağrışımları zengin olmalı şiirin... Ama cömert de olmalı.

Hayri K. Yetik: İmgenin özgürleşmesi epistemik kopuşla mümkün. Çoğunlukla uygarlık dönüşümlerinde yaşanır, duyumsanır, kavramları ve göstergeleri oluşur. Yakın bir gelecekte böyle bir dönüşüm yaşanabilir. Bu dönüşümün nereye evrileceği çok açık değil, yeni bir insan paradigması yaratabilecek miyiz, yoksa onu büsbütün terk mi edeceğiz. Bilemiyorum. Terk edersek, sözel şiirin sürdürülüp geliştirilmesi de pek mümkün görünmüyor.

Tarık Günersel: İmgelem, hayal gücü değil mi? Sonsuz bir süreç, özgürleşmek... Arzu ve emek gerektirir.

Serhat Uyurkulak: İmgelemin Özgürleşmesi'nden tek bir şey anlıyorum: Şiirin şairinden ve şairine üstü kapalı bir şekilde bulsun ve sıkı sıkı yapışsın diye dayatılan o farazi sestem ve üsluptan özgürleşmesi. Şiirin düşünebilir, bambaşka bir dünyanın, hayatın ve varoluşun imkânlarını, şeklini şemalını tahayyül edebilir hale gelmesi. Veya içinde yer aldığı dün-

yanın hazır formlarını, edebi veya değil, tersyüz edebilecek çevikliği kazanması.

Özgüç Güven: İmgelemin özgürleşmesi, şairin bilincini sınırlayıcı etki-lerden kurtarmasıdır. Bunun için ilk koşul, şiire emek verilmesidir. Özgür bir imgelem kendiliğinden oluşmaz. Şair, bilincini insanlık birikimiyle donattığı ölçüde kavramsal dünyasını zenginleştirebilir.

Altay Ömer Erdoğan: İmgelemin Özgürleşmesi", bana göre, kalıplaşmış şiir anlayışından kopuşu simgeliyor en başta. Gelenekten kopmak değil söz ettiğim. Şiiri şiir yapan öğelerin tümünün özgürleşmesinden bağımsız düşünmemeliyiz bunu. Matbaanın icadı, kafiyenin ölümüydü bir

bakıma. Dijital olanakların genişlemesi, ilk başta bir özgürlük gibi algılsa da, sonuçta bir daralmaya, o dünyanın olanaklarıyla sınırlanmış bir bağlılık durumuna sürüklüyor şairi. Asıl özgürleşme, şair zihninin, şairin şiir görgüsünün özgürleşmesi, şiir bilgisine giden yollardaki engellerin kaldırılması.

Oğuzcan Önver: Eğer imgelem özgürleşirken bir şeyleri "yıkıyorsa" büyük ihtimalle özgürleşmiyordur; köleliği kanıksı-yordur.

Yakup Şahin: İkinci Yeni teorize edilirken böyle bir dert üzerinden yola çıkılmıştı. Hatta sadece sıfatların imgeyi özgürleştirebileceği, eylemden kaçan şiirler bile yazılmıştı. Ama bu yanlış ve yalnız bir hâl bana kalırsa. Asıl gereken bu konuda, toplumun yargılarının ve kalıplarının üzerine çıkabiliyor olmak, bastığı yeri kırmadan; ileri taşıyacağını da bilerek.

Mine Ömer: Bireyin düşünme gücü, hayalleri ve yaratıcılığı diyebilirim. İmgelemin özgürleşmesi ile yeninin kapıları açılır... Özgür imgelem olmasaydı dünya var olduğundan beri her şey aynı kalacaktı. Sürekli değişen teknoloji özgür imgelemin hayata yansımalarıdır.

Senem Korkmaz: "İmgelemin Özgürleşmesi" farkındalığın yüksek olmasıyla alakalıdır. Her türlü manipülasyondan uzak durabilmek, fikrini, vicdanını, iradeni özgür kılabilmek, durumudur!

Metin Kızılcalıoğlu: Sınırsız uzam. Dahası, atmosfer dışıdır.

Serdal Köçer: Şiir yarışmaları ve jürilerinden, palazlanmış şiir kâhyalarından, imgelemi zapturapt altına almış edebiyat otoritelerinden, dergilerinden, yayınlarından, yönlendirmelerinden arınmış bir şiir dünyasıdır anladığım.

Reyhan Sur: Beynimiz ne denli özgürse, imgeler de o derecede özgürdür, diyebilirim. Zihnimize biçimlendirebildiğimiz yaratıcıdır imgeler. Yerinde kullanabilmek sanatçıyı ölümsüzleştirebilir.

Zeynep Yılmaz Taşçı: Söylemek istediklerinizi siz, nasıl söylemek isterseniz öyle söylersiniz...

Songül Bozacı: Klasik anlamların dışında hayal gücünün imgeye yeni bir anlam kazandırması diye yorumlayabilirim.

Mustafa Güneş: İmge için kullanılacak materyal seçimindeki alan genişlemesidir.

Cüneyt Ateş: Bir şiirden ya da bir dizeden her bir şiir okurunun farklı anlamlar çıkarabilmesi... Şaire değil okura düşen bir şey... Şairin bile aklına gelmeyecek bir şeyi şiir okurunun bulması... Ben bunu anlarım.

Tayfun Ak: İmgelere gereğinden fazla anlam yüklemeye çalışmak... "Ben söyledim, okuyucu nasıl anlarsa anlar!" mantığına doğru bir yol alış ifade ediyor.

Mehmet Kazım: İmgelemin özgürleşmesi bir ütopyadır; başkaca bir tanım hep eksik kalır.

Sizce, "İmgelemin Özgürleşmesi" nedir; böylesi bir ifadeyi nasıl tanımlarsınız?

Sizce, "İmgelemin Özgürleşmesi" nedir; böylesi bir ifadeyi nasıl tanımlarsınız?

Şiirin ve şiirsel imgelemin ilerlemesinin önündeki engeller nelerdir, kimlerdir?

Tuğba Gülal: Toplumsal sorumluluk ve şiir dışında politik varoluş biçimleri şiirsel imgelemin ilerlemesinin önündeki engellerdendir diye düşünüyorum. Bunun dışında dilin sınırlarını aşamama durumu ve de sürekli beklenti, algılayış ve cevap verebilmek kaygısı ile yazılan şiirlerde de imgelerin ileriye taşınmayacağına inanıyorum. Şiir eleştirmenlerinin de eksikliği, şiirin nerede imgelerin nerede durduğuna dair tartışmak adına, imgelemin gelişiminin önünde engel. Bütün bu estetik yapının kapalı ve aslında bir o kadar da açık oluşu şiirin cevaplanabilir bir yazın türü olmaktan ziyade, tartışılarak kendisine yine kendisinin katabileceği bir süreç olduğunu unutturmamalıdır.

Rafet Arslan: Sanatın her alanında olduğu gibi şiir alanında da hakim oligarşiler vardır. Bunlar siyasi iktidarlar, sermaye, belediyeler, kültür endüstrileri ya da kitle olarak toplumla karşılıklı güç ilişkileri kurmuş odaklardır. Bağımsız ve kolektif öznellikler vasıtasıyla bu güç, ego, imaj iktidarlarının yarattığı ağı "dışında ve uzağında" olmak gerekir.

Uluer Aydoğdu: İğdiş edilerek yaşam gücü elinden alınmış türün 'bireyleri' kendini gerçekleştirebilecek organlardan yoksun olduğu için çaresiz. Bu yüzden bütün yapıp ettiklerimizin aslında yapıp edilme olduğunu söyleyebiliyorum. Sözde akılcı bir fayda-zarar ekonomisi bütün vahşetiyle sürerken ve bu ekonomi hayatı belirlerken, 'kapalı kapılar ardında' her şeye izin vardır. İşte burjuva kültürü bunu maskeler. Gerçek hayat bu kültür tarafından "halkın kültürü adı altında düşkünlük" olarak aşağılanırken, "evrensel vasatlığın" üzeri örtülür. "Bu", der Bataille "cömert, sefih ve aşırı olan her şeyin yok olması ve yerine evrensel bir vasatlığın geçmesi"dir. Zannımca, bütün vasatlıkların nedeni budur. Bu vasatların arasında ne kadar çok histerik var, mağaralarına gömülmüş, narsist böbürlenmelerle oraya buraya tıslayan.

Şükret Gökay:

Töze, bırak çaprazı, borda bordaya ilişememe, bozukluktur. San ki düz gidebildikte; bahçeyi yaşarken camın üzerindeki lekeyi (haysiyet olamı) kaçırmak çok fena. Ses işçiliğini çekiçlerle de yapabiliriz, unutmamalı. İnsanın bittiği yerde kalabalığa karışan şair, başlayamaz.

Sanem Uçar: Ne yazık ki, henüz İkinci Yeni'yi kavrayamamış ve kendini şair sanan şaircikler şiirin önündeki engellerdir.

Yılmaz Arslan: Bastırılmışlık, karanlık ya da karanlığa yönelmiş toplum, ekonomik-sosyal-siyasal iktidarsızlık... Ancak bütün bunların hepsinden daha da önemlisi, yazan insanların dergi, kitap, film, müzik, oyun vb.lerini okumadan, dinlemeden, izlemeden "yazıyor" olmaları... Sorun burada asıl!

Özcan Er: Birbirine baktıkça çoğalan aynalar gibi varsılığımızı unutup aralarından çekilmeliyiz anlamsızlığın anlamı o zaman gözlerimiz kapalı olsa da bizi çevreleyecektir. Şiirin ve şiirsel imgelemin ilerlemesinin önünde yalnızca biz varız. Yoksa sanayileşme ile gelen otomatik kültür algısı şiire nefes alacak durup düşünecek bir imgelem yaratacak alan bırakmayacaktır. Özellikle "şiir gibi" sözcüğünü ele alalım. Diziliş ve tadı barındıran bir ahenk içeren bu bakış ancak ilkokul kitaplarında olur. Öncelikle şiirin derinliğini her şiirin şairi için bir uçurum yeri bir bilinç atlaması olduğunu bazen bir imgenin koca bir romandan daha çok zihnimizin dehlizlerine ışık tuttuğunu hissetmeliyiz.

Devrim Altıkulaç: Şairler... Çoğunun delirecek ya da intihar edecek cesareti yok.

Mehmet Kazım: Her türlü iktidar...

Oğuzcan Önver: Şiir mafyaları, kitap ekleri şairleri, şiirin derin devleti, şike yapan şairler ve bu minvalde yaşayan tüm asalaklar, şiirin önündeki engellerdir. Şiirin ilerlemesini engelleyen en sıkı görünüşlü meta: ödüllerdir. Tüm bu engellere rağmen birkaç şair çıkıp da bu düzeni bozamyorsalarsa onlar da bu edilgenlik yüzünden suçludur.

Duygu Ergün: Şiiri, toplumsal gerçekçilik meselelerini aktarma aracı olarak görmek ve ahenk, ölçü ve uyakla; bir öykü anlatma aracı olarak kullanmak, şiirin imgesel ilerlemesinin önüne geçmektedir diye düşünmekteyim.

Senem Korkmaz: Gerek görsel ve yazılı basın, gerekse "sosyal medya" marifetiyle sürekli pompalanan bilgi kirliliği, cehalet, yüzeysellik, sıradanlık, sürü bilinci, vb. yüzünden "imgelemin özgürleşmesi" kanımca olacak iş değildir. Özellikle de bizim gibi "birey" bilinci gelişmemiş toplumlarda! Biz ne "birey" ne "halk" ne de "toplum"uz. Biz ne yazık ki "kitle"yiz; hem de en kanserlisinden!

Ömer Türkoğlu: En önemli engel şiir konusundaki putlaşmış anlayış ve algılardır. Şiir okuma, hissetme, özümseme ve kavrama başlı başına bir edebiyat sorunudur. Okuyucunun bu sorunu aşmak istemesi ve "şiir okuma kılavuzu" edinmesi gerekir. Böyle bir kitle vücut bulduğunda şiirin ve şiirdeki özgür imgelemin önü açılacaktır.

Mukadder Kırmızı: Eğitimsizlik... Yani altyapı eksikliği ve bu yoksulluktan sorumlu her birim engeldir.

Hüseyin Tosun: Şiir, insanın duygu ve düşüncelerinin etkili bir şekilde paylaşılmasıdır. Dolayısıyla engel de düşünceye bile pranga vuran sistemin sahipleridir. Kişilerin pek önemi yoktur, son yıllarda örgüt düzeyinde yapılan küresel medya ve onların gerçek patronlarıdır engel...

Komet: O kadar çok ki... Çok uzun bir liste yapmak lazım Sayın Yalçınpınar; muhakkak bu konuda sizinle aynı fikirdeyim.

Mehmet İştin: En başta II. yeni... Ve sonra modern şiirin bütün çanak tutucuları, dergi yöneticileri, şiir eleştiricileri, şiir yazarları...

Mehmet Sarsmaz: Şiirin oluşum koşullarının her şairde benzer ölçütlerde oluştuğu kanısındayım. Yaşamın içinden gelen imgeselliklerden yanyanım yine de. Biçim deneyleri, sözcüklerin doğal akış sürecine müdahaleleriyle kimi yapay imgesellikler yaratsa da bu yapay imgeselliklerin de aslında "büyük şiir" yolunda şaire yol açıcı olduğunu düşünüyorum. Burada, şairin biçim deneylerinden kaçınmaması gerektiğini düşünüyorum. Naçizane ben ilk dönemlerimde hecenin de aruzun da, eski yunan şiirindeki "pied" in de sınırlarını zorladım. Biçim olarak Yahya Kemal, aşılması gereken bir örnek olarak da durdu karşımda. Kimi deneylerimde aştım da denebilir. Ama içerikle biçimi buluşturmak her zaman olanaklı olmuyor, "yaşamla buluşmak" ile ilgili bu çoğu zaman... Kişilerle uğraşmıyorum...

Güher Gürmen: Ben öncelikle şiirde ve imgeleminde "ilerleme" gibi bir kavrama inanmıyorum. Zaten ilerleme denen şey pozitivizmin dayattığı suni bir kavram bana göre. Ben sadece değişime inanıyorum. Ayrıca engel diye bir şeyin de söz konusu olduğunu düşünmüyorum. Ama bir engel

aranacaksa şiirin görünürlüğüyle ilgili engeller mutlaka var tabii ki. Delişmen bir iletişim çağında yaşıyoruz ve görsellik artık tüm duyularımızı işgal

etmiş durumda. Bu açıdan belki de şairler artık daha uyanık olmalı. Belki herkes görsün diye şiirlerini koskocaman tuvallere yazıp asmaları. Ülkemizde şiirin görünürlüğü daha da vahim durumda; piyasada alınıp satılmayan şeylerin itibarı yerlerde sürünüyor. Bir de edebiyat "camia"sı denen bir şey var ki o konuya girmek bile istemiyorum.

Nedim Üstün: Ne şiirin önünde bir engel var, ne de şiirsel imgelemin ilerlemesine engel bir şey var... Şiirli ve şiirle yaşayanlar var, bir de şiirsiz yaşayanlar... Hepsi o kadar...

Adan Karlı: Kendini şair sınıfına koyan hemen herkes.

Hilal Yıldırım: Popüler kültür en büyük engel gibi geliyor bana. En çok satan kitaplar, en çok konuşulanlar... Bağnazlık, cahillik ve popüler kültür... Bunlar şiirsel imgelemin önünü tıkıyor bence.

Alişan Çapan: Şiirin ilerlemesinin önünde herhangi bir engel göremiyorum; teorik açıdan böyle bir şeyin mümkün olduğunu düşünmüyorum. Birileri çıkar, sıkı şiir yazar ve şiir ilerler...

Barış Yarsel: Kifayetsiz muhterisler, çıkarıcılar, yüzüstler, çok yüzlüler, güç ve iktidarcılar, gürlütücüler, çaba göstermeyenler, bilip de söylemeyenler, görüp de anlamayanlar...

Şiirin ve şiirsel imgelemin ilerlemesinin önündeki engeller nelerdir, kimlerdir?

A. Güzel: Çağın hızı ve artan refah ortamı şiirin tıkanmasına sebep olan olgular... Ama şiire engel göremiyorum.

Dilek Değerli: Şairin kendini geliştirmesi için diğer şairlerin şiirlerini okuması, dergileri takip etmesi, dünya şiirini okuması, diğer sanat dallarıyla ilgilenip şiirinin dallarına yeni bakış kuşları kondurması gereklidir. Tüm bunları yerine getiren şairin şiirini tanıtması, yayınlaması gerekir. Şairin en önemli sorunları bu aşamada başlar. Şiir kitaplarının satılmadığı bu ülkede yayınevleri de basım, dağıtım masraflarını şairden alma yoluna gitmişlerdir. Şiir okuyucusundan çok şairi olan bir ülkede tanınmış bir şairin cemaatine girmeden benim gibi tek başına yolunda ilerlemeye çalışanların işi zordur. Kitap eleştirisi, eş dost arkadaş çevresine yaptırılmaktadır. Başkalarının imgelerini bile çalan şairler ortamında gerçek şairlerin işi çok zor. Soru şiirin önündeki engellerdi; ama şairin önündeki engeller çözülmedikçe şiir de özgürleşmez.

Evin Okçuoğlu: Şiirin önünde hiçbir engel yok. Masada klavye ile yaratıcı gücü bir edilince şiir serpilir sayfalara... İmgelemin karşılığı, şiirsel imge üretebilme yetisi ise, bunun gelişmesi, gözlem gücü ile ve okuyarak olasıdır. Eğer konu, hayal gücü ise bunun için de engel yok, eğer şair kendi kendisine engel koymuyorsa! En kötü şey olan oto sansür yapmıyorsa şair, engelsizdir şiir. Üretim süreci sonrası, paylaşım sürecinde ise engel çok tabii... Yayınlanması, okura ulaşabilmesi için de şairin şiiri yazarken verdiği emek benzeri bir çabaya gerek var.

Hayri K. Yetik: Engel şu: Teknolojileşen insan... Ama yeni bir insan tipolojisi yaratırsak bu beş bin yıllık yazı uygarlığının modelini de aşan ideal insan olabilir; onun şiiri de ona göre; sahici, kullanışlı ve estetik, eskilerin sehl-i mümteni dediği türden bir şiir.

Serhat Uyrkulak: Bu soruyu cevaplamak için bir edebiyat sosyolojisi kitabı yazılabilir. Yine de bir gerçek var ki, şiirini ve imgelerini (imgelemi) özgürleştirmek isteyen şair bunu ne koşulda olursa olsun yapar. 'İyi, Kötü, Çirkin' filminde Çirkin'in dediği gibi: "Ateş etmen gerekiyorsa ateş et, konuşma."

Metin Kızılcıoğlu: Müritli şairler...

Cüneyt Ateş: Önünde bir engel yok bence... Şiir hep böyleydi. Tökezleyerek gider. Gidecek. Şiir okurundan başka kimse de şiire el atmamalı...

Serdal Köçer: Birçok şiir dergisi, şiir kişisidir. Otoritedir onlar, arkaları sağlamdır. Şiirin bütün geçmişini onlar sömürür. Yazamadıkları şiirin kaymağını şairin adını kullanarak birçok mecrada sömürürler. Şiir jürileri bunun için vardır mesela.

Zeynep Yılmaz Taşçı: Şair için... Okurun şiiri anlayamama kaygısı... Zaman içinde dilin uğradığı erozyon! İmgelemin öneminin ve doğru kullanımının farkında olmayanlar... "Kurallar!" diye tuttururlar...

Gizem Yılmaz: Eskiciler, kuralcılar, (şiirdeki) muhafazakârlar...

Tayfun Ak: Gruplaşma. Çekiştirme. Bölünme. Beğenmeme. Saygı duymama. Belli kişilerin hegemonyasından kurtaramama... Bu kelimeler öyle çok arttırılabilir ki... Dergi ismi farklı, kitap ismi farklı... Ama uzun zamandır farklı şiire soluk katabilecek farklı şair/yazar olmaması... Öncelik-

le, şiirde bir Türkiye çizgisi belirlenmesi ve bu çizginin dünya çapında kabul görmesi ve Türkiyeli şairin yolunun belli olması için gerekli çalışmanın yapılamaması/yapılmak istenmemesi.

Özgüç Güven: Şairin yaşamdan ve insandan uzak düşmesi. Şaşırılmayı unutmaması, alışkanlara kendini bırakması, bilincinin sığ olması...

Vedat Kamer: Birinci Yeniciler ve Toplumcu Gerçekçiler.

Mustafa Güneş: Donuk ve küt duyarlıklar...

Yakup Şahin: Şiirin ve düşgücünün önündeki engel insanların aşk halini dahi örgütleyemiyor olmasıdır. Tüketimin bu kadar hızlı ve tüketilenin bu kadar değersiz hale geldiği bir dünyada, bu yozlaşmaya karşı mücadele vermeyen imgeci, şair; şiirin ve düşgücünün önündeki engeldir.

Şiirin ve şiirsel imgelemin ilerlemesinin önündeki engeller nelerdir, kimlerdir?

Tarık Günersel: Kendisini solda gören bazı editörler/genel yayın yönetmenleri görsel şiiri dışlıyor. Tutuculuk çeşit çeşit. Hele bazı şair, eleştirmen ve dergiciler görsel şiire düpedüz saldırıyor. Hiç kimse görsel şiirden hoşlanmak zorunda değil. Ama kategorik olarak saldırmak tutuculuk, bağnazlık ürünü. Hem anlamıyorlar hem de hakaret ediyorlar.

Reyhan Sur: Engel/yasak tanımamak herkese özgü değildir. Kendi içinde, öncelikle kendine sağlam yer bulabilmiş herkes özgürlüğünü ve özgür düşüncelerini nasıl kullanabileceğinin ayırımındadır bence. Her şeye rağmen ve her nasılsa bulur yolunu...

Mine Ömer: Şiirin iktidarı artık yalnızca merkezdekiler değildir. Merkezden uzaktakiler de iktidarlaşmaya başlayarak, şiirin tepeciklerini oluşturdu. Eskiden tek bir dağ vardı şimdi o dağ birçok tepeciklere bölünerek şiir iktidarlarını doğurdu. Şiir iktidarları kendi aralarında tartışmalara giriyorlar. Bu iktidar savaşları ne yazık ki şiirin önünü açmak için yapılmıyor. Keşke öyle olsaydı. Daha da tikiyor. Hatta genç şairleri de bu polemiklere yönlendirerek onların yazacakları yeni şiirin de önünü tikiyorlar. Hiç kimse sürekli genç olarak kalmıyor. Zaman çabuk geçiyor ve gençlerin bu polemiklerle çok fazla zaman kaybediyorlar. Büyük şiirler iktidar çevrelerinden uzakta yazılır. Ama bulaşıcı bir hastalık gibi herkes o şiir iktidarlarından birine yakın olmak istiyor. Oysa büyük şairler, şiir iktidarlarının içinden değil kendi yalnızlıklardan doğarlar.

Altay Ömer Erdoğan: Şiirin ve şiirsel imgelemin ilerlemesinin önündeki engelleri sıralayacak olursak, açık ve örtük iktidarlardan ilk sırada söz etmemiz gerekecek. Piyasası olmayan bir piyasa! Yayınevlerinin şiir kitabı basmaya yanaşmadığı, okurunun az olduğu öte yandan şiir yerine geçirilen sayıklamaların kitaplaştığı, okur bulduğu bir piyasa... Kısır tartışmaların ve neyi, niçin paylaşmadıkları bilinmeyen şairlerin kavgalarının da olumsuz etkileri var şiirin ve şiirsel imgelemin ilerlemesinde. Şiir ortamının dışından pek çok etmenin de olumsuzluğundan söz edilebilir. Şiir, ne zaman herkesin aynı kavrayışla bağlandığı bir terminolojiye sahip olursa, o zaman tartışmalar ve olumsuzluklardan kurtulacak. Anonim bir beğeniye teslim olan şiirin, niteliği yüksek eleştiriye gereksinimi var!

Not: Hasan Güçlü Kaya ve Anıl Arar bu soruyu "Hiçbir engel yoktur." diyerek yanıtlamıştır.

(...) Kara şiirler denebilir bu yazdıklarına. Çünkü kara alayın da ötesinde bunlar. Gaddarca bakışları saptıyorum ben. (...) İmge aslında anlam. Anlam taşıyıcısı. Şiirin birimi. Ama bir başına da değeri var yalnızca araç değil. (...) Şiir de zorlanacak doğallıkla. Şiirin de başka şeyleri zorlaması için. (...) 1977'de İsviçre'de Zürih'te yaptığım bir konuşmada da söylemiştim: Bence bildiğimiz 'insan' (isim ya da sıfat) sözcüğü bir 'fiil'dir (edim) hem gerçekte, hem bence. Ve ben insan aklına gelebilecek bütün zamanlarda bu 'insan' fiilini çekmeye çalışırım. Tabii yeni bir sözdizimi ve yeni bir dilbilgisiyle. Hem çaktırmadan yürürlüğe salınmış algı ortalamasına kesinkes karşı olarak. Evet bütün işlediğim iş bu. (...) Yine sözgelimi, bir şeyi, "verilmiş" her bir şeyi (olabildiğince) irdeliyorsundur, yakın ve uzak çevrendeki hiçbir şeyin gösterilmeye çalışıldığı gibi olmadığımı biliyorsundur çünkü etinde kanında duyarak; her bir şey bütündür ya; işte bunları şiire taşıyorum... Nesnelere, daha çekirdek olarak zihindeyken katlanmaya başlıyor, en yalın bir şiirde bile onun parçalarında yalnlık yoktur, yani ufacak bir şey bile binlerce boyutlu... Benim "kurduğum", "kurabildiğim" şiirde, soruya, konuya geliyorum, okur denilen kişi karınca kararınca dahi olsa silinmiş olduğu için, bütün kavramlar nesnel gerçeklikler, vb. hızlı bir değişime, belirli bir şiir perspektifinde yerlerini alıncaya dek gelişmeye uğruyorlardır. Yaptıklarımı, ettiklerimi savunmuyorum burada; düşüncemin "iktidar"a geçmesini istemedim hiçbir zaman çünkü. Yalnızca, "şiir" in öyle kitaplarda, kitaplarınızda yazıldığı gibi olmadığı, doğrusu olamayacağıdır, benim de deneyimlerim olmuştur, bildiğimi biliyorum o kadar... "Son biçim" ini alıp almadığını anlamak sorununa geline, şiirin, buna neden "son öz" denmiş olduğunu da düşünüyorum, izin verin de bir kömürün bir elmasa dönüşmüş olduğunu artık anlayalım! Bir şiir kıpırdanıyorsa, deviniyorsa sonra ermiş demektir; sözgelimi herhangi bir şey eksikse kıpırdanmaz! (...) Evet, 'şiiri tersinden yazıyorsun' diyorlar bana. Terslik merslik yok! (...) 71'de, bir 12 Mart olmuştu hani (o zamanlar Üsküdar'da, Sultantepe'de oturuyordum, denize arkadan ve yukardan bakan bir ev). Evet 71 yaz aylarında oradan, İstanbul limanında, bir lekesiz apak gemilerin fareleri bıraktığını gördüm, gördüm ve gördüm! Terslik bunun neresinde yahu? Tüyler ürpertici gerçekleri sergiliyorsam ben ne yapayım.

E. Ayhan Çağlar

İşbu anket çalışması **Evvel Fanzin** (<http://evvel.org>) ilgileri kapsamında **Zafer Yalçınpınar** (zaferyal@gmail.com) tarafından **Şubat 2012**'de gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca bkz: İkinci Yeni 2011 Anketi (<http://zaferyalpinar.com/ikinciyesi2011.pdf>)